

ludunensi tomo XXI. Huic subjungitur, pag. 341, liber *De creatione et redemptione primi hominis*, editus primum an. 1622 e ms. codice bibliothecæ Elnensis: nec non, pag. 344 *De septiformi gratia Spiritus sancti ac de beatitudinibus*, et pag. 345 *De divinis officiis seu horis canonicis*.

DROGONIS CARDINALIS

SERMO

DE SACRAMENTO DOMINICÆ PASSIONIS.

(Biblioth. Patr. Lugdun., XXI, 529.)

Noli timere, filia Sion; ecce rex tuus venit tibi A mansuetus, et sedens super pullum filium subjugalis (Matth. XXI; Zach. IX). Veni, Domine Jesu, veni, desiderate cunctis gentibus, quia dormitavit anima mea præ tædio moræ tuæ; et oculi mei languerunt præ inopia luminis tui. Orere, sol amabilis, ut exeat homo ad opus suum et ad operationem suam usque ad vesperam, et operetur non cibum qui perit, sed qui permanet in æternum. Noli timere, filia Sion. Timere pusillorum est; ideo adhuc filia, quia times. Nondum Jerusalem, sed filia Sion; hoc est, specula. Ergo, disce speculari; noli timere, quia timor oculum turbat. Hilaris pupilla lucide speculatur. Fides, pupilla est oculi tui. Quomodo pupilla oculi est subtilissima: et nisi impigre ac sollicite custodiatur a palpebris, levissimi et tenuissimi pulveris tactu confunditur; sic acie fidei, nisi pervigilem semper habeat custodiam, nihil citius conturbatur. Sed noli timere, filia Sion; ecce rex tuus venit tibi: oritur tibi sol, qui te et custodiat et illuminet et perducatur te ubi pulvis non est. Venit tibi mansuetus: qualis ipse est, talem te esse vult; mansuesce jugum ejus portare. Et ipse sedeat super te asinam suam, et pullum filium subjugalis. Et quæ est hæc asina? Ipsa quæ caro vocatur et mulier, et virago quia de viro sumpta est. Et quis est pullus ejus? Masculus vir. Et quomodo pullus ejus est? Quia non prius quod spirituale sed quod animale, deinde quod spirituale (I Cor. xv). Sedet prius rex mansuetus super asinam, postea super pullum: prius caro domatur ut jugo habilis sit, deinde nascitur pullus et nutritur et roboratur ut sessorem suum portare possit. Et quare filius subjugalis? Quia sub viro est mulier, et mulieris caput vir (I Cor. xi), et tamen filius est subjugalis, quia per mulierem vir, sed in dolore ipsa pariet. Sedeat super utrumque rex mansuetus faciens pacem, nec hæc sibi invicem adversentur. Venit tibi mansuetus, et tu non vadis ei? Egrede de terra (Gen. XII) carnis tuæ, et de cognatione matris tuæ: et de domo (ibid.), id est, memoria patris tui. Pater tuus Amorrhæus est, et mater tua Chanaanæ (Ezech. xvi). Hujus patris obliviscere, et tunc concupiscet rex decorem tuum. Decor magnus est,

si audis et vides, et inclinas aurem tuam. Audis per obedientiam, vides per intelligentiam, inclinas aurem tuam per humilitatem. Hic decor, hic omnis gloria ab intus est in *simbriis aureis (Psal. XLIV)*: huic decorem tuum rex mansuetus concupiscit. Egrede ergo de civitate; quia vidit, inquit, *iniquitatem et contradictionem in civitate (Psal. LIV)*. Egrede cum pueris Hebræis, qui transeunt simplicitate in occursum Domini. Sterne in via *ramos olivarum (Matth. XXI)*, et opera misericordiæ pedibus ejus accomodes. Accipe frondes palmarum, ut triumphes de principibus tenebrarum. Nihil in te resideat quod in occursum Jesu non prodeat, quia nec ungula in Ægypto, Pharaoni relinquenda est. Manus et cor, lingue concinant *Osanna in excelsis*. Videns vidisti, Domine Deus, afflictionem populi tui qui est in Ægypto, et inclinasti cœlos tuos et descendisti liberare nos. Indulta est mihi, Domine, modica quies ab operibus tenebrarum durissimis, quibus mentem meam vehementer afflixit importunus exactor. Pharaonis, et Sabbati tui præparatio jam lætificavit animam meam. Veruntamen nondum usque ad speluncam perveni, ubi plenius intelligam pustulas et nævos qui maculant faciem meam, quæ valde displicent in oculis tuis; quoniam et si laverem me *nitro (Jer. II)*, et multiplicaverem mihi *herbam Borith (ibid.)*, maculata sum iniquitate mea. Et nunc, Domine, passionis tuæ dies urgere nos deberent magis quam præpositi Pharaonis: quoniam in operibus tuis justitia est et pax et gaudium in Spiritu sancto. Nos autem dormitamus, te, Domine, pro nobis orante, quia *oculi nostri tempore nostro gravati (Matth. XXVI)* sunt. Suscita nos ut vigilemus et oremus, ne incidamus in tentationem; quoniam tribulatio proxima est nobis. Quam cito clauditur oculus ne te videat, collabitur pes noster in hoc mare magnum et spatiosum manibus [navibus], ubi sunt reptilia quorum non est numerus; quæ somniorum suorum phantasiis intentam ludificant animam, et trahunt in eor maris, unde non facilis ad superiora reditus est, nisi tu emittas manum tuam de alto et libera nos de aquis multis. Suscita nos, Domine, ut tecum *vel una hora* vigilemus et oremus.

Quis autem est qui tecum una hora vigilet? *Avulsus* enim es a nobis *quantum jactus est lapidis*, et agonizas prolixius, ita ut gutta sanguinis tui decurrat in terram (*Luc. xxii*). Longe avulsus es a nobis quia lapis est abscissus de monte sine manibus, et jactus est lapis, et percussit Goliath in fronte, et statuas in pedibus. Iste est jactus tuus longe a nobis, quia etiam adusque interiora velaminis præcursor introisti pro nobis, ubi semper interpellas Patrem. Sed utinam gutta sanguinis qui de agone tuo sudat, usque ad terram decurrat; et aperiat terra os suum, et bibat illum et clamet ad te, et tecum ad Patrem, melius quam *sanguis Abel!* (*Gen. iv.*) Quis autem, est, Domine, qui tecum una hora vigilet? Etiam in caelo non est factum silentium (*Apoc. viii*), nisi quasi media hora; quanto minus in terra, una hora (*Matth. xxxv*), vigilabimus tecum? Quoties et redis ad nos, et invenis dormientes (*Ibid.*), et tamen benigne suscitatas nos, et iterum abis *secundo et tertio eundem sermonem dicens?* (*ibid.*) Statim autem ut recesseris, iterum somnus occupat nos, nec vigilare possumus nisi quandiu nobiscum es et suscitatas nos. Venis in *secunda et tertia vigilia* (*Luc. xii*), sed *beatus ille servus quem tunc inveneris vigilantem*; (*ibid.*) Jam primæ et quartæ vigiliæ nulla mentio fit; quia nec primæva ætas sensum recipit vigilandi, nec ultima spem prolixius dormiendi. Et quid est, Domine, quod tertio rediens, copiam dormiendi præstas? *Dormite jam, inquit, et requiescite* (*Matth. xxvi*). Nunquid alium concedis somnum, ubi requiescitur; et alium prohibes in quo oculi gravantur? Ita est: qui enim vigilat in te, suaviter dormit, et silet, et somno suo requiescit; qui autem dormit, a te, *sicut ebrius nocte* (*Jer. xxiii*) nesciens graviter agitur. *Tristis est, inquit, anima mea usque ad mortem* (*Matth. xxvi*). Anima tristis est quæ exspectat mortis tribulationem: quis enim sciat utrum ad sinistram an ad dextram eat? Quis enim sciat quomodo respondeat ad arguentem se, quando *judex sicut parturiens* (*Isai. xlii*) loquitur? Ideo tristis anima, similis fiat pellicano solitudinis, qui odit civitatem, conventicula eorum de sanguinibus, et macie solitudinis pallet, et sicut nycticorax in parietinis Scripturæ quærat sibi escam tota nocte, et evolet in passerem super tectum vigilantem et caventem quando veniat fur. Vel Judam non videtis, quomodo non dormit? Quam pervigiles habet oculos avaritia! Quomodo circuit orbem terræ! Non cessat manus ejus, non cessat pes, et coacervat sibi iram in die iræ. Et tamen dormit Simon, dormit Jacobus et Joannes. Quare? Quia non attendunt quid post paululum futurum sit; periculi magnitudo somnum fugat! Nunquid dormivit Petrus in atrio? Nunquid dormierunt qui relicto eo fugerunt? Nunquid dormivit adolescens quando tenuerunt eum, et ille, *relicta sindone, nudus* (*Marc. xiv*) profugit? Et tamen *frigus erat, quia stabat Petrus et calefaciebat se* (*Joan. xviii*): magnitudo periculi, et frigus et famem facit oblivisci. Evigila tandem, evigila, misc-

rabilis anima; si non amore, saltem timore. Cogita saltem cruciatum quem jam passura es in morte; certe nulla crux est durior quam mors. Mors, inquam, ipsa est durissima crux quæ tibi paratur; ad quam quotidie tu festinas, et non attendis: vide quomodo te mors crucifigit, corpus rigescit, crura distenduntur, manus et brachia decidunt, pectus anhelat, cervix languescit, labia spumant, oculi stupescunt, facies exsudat, vultus horrescit, et velut testa pallescit. Ista te manet crux, nescio utrum in lectulo molli, an in cruce rigida suavius moriatur, nisi quod crux citius dolorem abscindit. Quæ videmus et sentimus levia sunt ad ea quæ intus anima jam prægustat. Nam sensus a corpore cito recedit, animam sua mors semper comitatur. *Cum ambularent animalia, ambulabant pariter et rotæ juxta ea* (*Ezech. i*). Si vita nostra proficeret, tota sanctæ Scripturæ nobiscum ambularet, sed quia per paludes et saxa pedibus euntes offendimus vix rotæ nos sequuntur. Passio Domini celebratur, et nos voluptati operam damus! Clamat nobis de cruce: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus* (*Thren. i*), et nemo est qui audiat, nemo est qui consoletur, nemo est qui respondeat. *Sitio* (*Joan. xix*), inquit. Domine, quid sitis? Ergone plus cruciat sitis quam crux? de cruce siles, et de siti clamas? *Sitio*: Quid? Vestram fidem, vestram salutem, vestrum gaudium; plus animarumstrarum quam corporis mei cruciatu me tenet. *O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus.* Attendite dolorem meum, ut in dolore meo videatis dolorem vestrum; dolor meus imago vestri doloris est. Quod attenditis in corpore meo, attendite et vos si similis dolor non est in corde vestro, transitis a vobis ad me; transite a me in vos, et videte si similis dolor in vobis sit sicut dolor meus. *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, filii Jerusalem* (*Luc. xxiii*). Nam ille dolor, quem transitis et non attenditis, magis est flendus quam dolor meus: propter scelus enim vestrum percussus sum. Hæc nobis de cruce tua clamas, o benigne Jesu; et si non verbis, tamen ipsa re: quid tibi respondeam? quid loquar? aut quid retribuam? fecisti ergo mihi de corpore tuo speculum animæ meæ. Nesciebam contumelias et terrores, et colaphizantem me incessanter Satanam, nisi viderem artem medicinæ tuæ similia similibus curantem, et appenderem in *statera* (*Job vi*) hinc calamitatem tuam, illinc iniquitatem meam. *Dedisti corpus tuum percutientibus, et genas tuas vellentibus, faciem tuam non avertisti a conspuentibus in te* (*Isa. l*), ut alapas tuæ alapas meas removeant, et flagella flagellis expiantur, et opprobria exprobrantium quæ ceciderunt super te auferant a me opprobrium sempiternum. Hæc sunt lintamenta mundissima carnis tuæ, quibus vulnera mea alligasti, o Samaritane misericors, ut imponeres me super jumentum tuum et perduceres in stabulum, quoniam vere languores nostros ipse tulisti,

et dolores nostros ipse portasti, *cujus livore sanati sumus* (Isa. l.iii). In domo ergo principis sacerdotum, velata facie colaphizatur Christus, quia in domo conscientiae cæcata mente colaphizatur Christianus. Quod enim Christus in publico, ego patior in occulto; quod ille foris a ministris Caiphæ, ego intus a negotiis Satanæ; quia *super dorsum meum fabricaverunt peccatores* (Psal. cxxviii): faciem mihi velaverunt, faciem meam in terra defixerunt, et dorsum incudem suam fecerunt, et super dorsum meum fabricaverunt peccatores: sed adhuc intra domum contineor, ubi puella moritur et suscitatur, nam et ibidem Petrus negavit, dicens: *O homo, non sum* (Matth. ix); hominem attendo, non Deum; hominem timeo, non Deum *cujus veritatem nego*. Nonne tibi Petrus in his verbis velatam habuisse faciem videtur? Unde tertio colaphizatus est? quia tertio negavit, Et Paulus tertio rogavit *Dominum ut auferret a se angelum Satanæ qui* (II Cor. xii) eum colaphizabat. Uterque ergo apostolus colaphizatus est, uterque naufragium passus; ille intus, iste foris. Voluisset quidem Satanæ (si tamen licuisset) tandiu Petrum colaphizando cribrare sicut triticum (Luc. xxii), donec omnem ab eo fidei medullam excussisset, sed ego, inquit, *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua* (Matth. xxvi), unde respexit Christus, et egressus foras flevit amare. Tandiu faciem habuit velatam Petrus, donec respexit eum Christus. Sed nunquid non etiam prius respiciebat? etiam, sed Petrus respicientem se Christum non respiciebat, quia velatam faciem habebat. Unde bene alius evangelista, *et recordatus est, inquit, Petrus* (ibid.); recordatus Petri, respectus fuit Christi. Ergo cum peccatorum flendo, recordaris, a Christo videris; imo sublato velamine Christum vides. *Et egressus foras* (ibid.): propterea negabat, quia intus esse nolebat; et tamen quando negavit, foras egressus est. Unde, foras? de domo Christi, de domo fidelium. At ubi de domo Caiphæ foras egressus est, in domum Christi intratus est. Quot sunt hodie qui dicunt: Nos sumus de domo Christi, nos sumus de domo Ecclesiæ; et sunt de domo Caiphæ: hoc est, hypocrisis? Quod Petrus negando, hoc isti faciunt affirmando, sed nisi confitendo exeant foras et amare flectant, non intrant in Ecclesiam Christi. Amaritudo stetit velamen diluit oculorum. In domo ergo Caiphæ colaphizatus est Christus, quia in domo Caiphæ colaphizatur Petrus, et quod Petrus a Satana intus passus est, hoc Christus a ministris Satanæ foris pertulit. Attende et vide *si est dolor similis sicut dolor meus* (Thren. i). Vide quis graviora pertulit opprobria, Christus foris in corpore, an Petrus intus in corde? Sed jam ad Pilatum veniat. *Mane autem facto* (Matth. xxvii), vinctus adducitur ad Pilatum: quandiu culpa latet, nox est, at ubi coeperit innotescere, mane fit. Tunc jam ligatur a principibus sacerdotum, et traditur Pilato, hoc est principi tenebrarum: sicut et Apostolus jubet *hujusmodi tradere Satanæ in interi-*

tum carnis (I Cor. v). Effertur adolescens de domo ad portam civitatis (Luc vii), ubi sedet Pilatus pro tribunali, in porta enim civitatis iudicium solebat fieri. Pilatus autem apprehensum flagellavit. Sæpe dum culpa retegitur per impudentiam peccatorum effrenatur; augentur flagella, plagæ multiplicantur, multa enim *flagella peccatorum* (Psal. xxxi). His *flagellis* (Exod. v) sæculi Pharao cædebat filios Israel. Post hæc traditur militibus *ad illudendum* (Matth., xx), ipsa est malitia spiritualis nequitiae. Vide ordinem miseriae: A principibus sacerdotum traditur principi tenebrarum, qui flagellis suis sibi mancipatum, militibus suis exposuit altius illudendum, et postea novissime crucifigendum: post crucem enim non restat supplicium, quia peccatum morte terminatur, sed vitata jam morte, majori dæmonum ludibrio peccator agitatur. Exuentes quippe eum veste totius Christiani decoris, quasi pro regio splendore chlamydem coccineam (hoc est, vestimentum mistum sanguine) circumdant, cum propter crudelē sanguinolentiam a plerisque et honoratur et circumdatur: unde et *plectentes coronam de spinis* (Matth. xxvii), ponunt super caput ejus, cum de rapina pauperum spineas ei divitias coacervantes, caput ejus ad regnum elationis efferunt. Vindicat enim pecunia, quod Sapientia sibi dicere solebat: *Per me reges regnant et conditores legum justa decernunt* (Prov. viii); ubi pecunia, ibi rex, ibi clientium copia. Unde et arundinem in dextra ejus ponunt (Matth. xxvii). Potestas enim et regnum impiorum arundo est, vento agitata; regnum autem Christi, virga ferrea. Et bene in dextera arundo ponitur: quia *dextera eorum, dextera iniquitatis* (Psal. xliii). Jam quod sequitur luce clarius est, quia genu flexo talibus illuditur potius quam servitur. *Ave, rex Judæorum, et expuente in eum* (Marc. xv), laudibus supervacuis [*laudatur enim peccator in desideriis animæ suæ, et iniquus benedicitur* (Psal. x)]. Acceperunt arundinem et *percutiebant caput ejus* (Marc. xv). A talibus rectoribus, milites eorum potestatem accipiunt nocendi et devorandi pauperes, quod toto tamen redundabit in caput ejus, *cujus auctoritate se tumentur*. Hæc tertia mors est, quando sedet fetens *in cathedra pestilentiae* (Psal. i): his mortibus infelix anima, ante extremam crucem morte afficitur, et quod miserabilius est, talibus opprobriis quasi pro magnis honoribus delectatur, et talis quotidie ducitur ad crucem, bajulans ipse sibi suæ damnationis supplicium. Sed quid est quod post illusionem, chlamyde exuitur, et suis vestibus reinduitur; nisi quod sæpe superbus Adam, cum per dolorem carnis confinia mortis ingreditur, deposita elatione, ad putredinis suæ considerationem revertitur? ubi videlicet vel miseratione divina poenitentiae factus invenit, vel post tremendum iudicium duplici contritione conteritur. Sic Herodes cum veste regia præfulgidus, plusquam decuit a populo ei acclamaretur, mox percussus ab angelo, exutus chlamyde vestem suam reinduit, et consumptus a vermibus,

expiravit. Rectene illusus est? *Ave, Rex Judæorum* (Marc. xv), *quid superbis terræ et cinis?* (Eccl. x.) *quid veste nitida gloriaris?* Subter te sternetur tineæ, et operimentum tuum vermis est (Machab. ix); hæc tua vestis est; illuserunt tibi qui chlamyde coccinea circumdederunt. Sic Antiochus, et Domini natalis hostis Herodes, alienis vestibus depositis, in suis vermibus expirarunt. Redi ad cor tuum tandem aliquando; redi, vetus Adam; vide ubi et quomodo te requisivit et invenit novus Adam, ostendam tibi in corpore ejus ignominias animæ tuæ. Non satis fuit quæ per colaphos et nova irrisionum genera, post te fugientem, clamitans et miserans percurrit, et usque ad novissimum crucis supplicium, te animam efflantem consecutus invenit et apprehendit? Quis enim latro ille nisi Adam fuit? Qui ex quo primum in paradiso sui ipsius homicidium perpetravit; tandiu a Christo fuit reus et abscondit se, donec in crucis articulo novissime consumptus et comprehensus fugere et latere amplius non potuit. Ibi tandem comprehensus ad te, bone Jesu, conversus est; culpam suam confessus est; pœnam libenter amplexus est: tu enim admonebas ne pati abhorreret, quod te quoque secum pati videret. Ille ergo tibi de toto hoc mundo solus et unus adhæsit, et ideo solus de toto hoc mundo tecum in paradysum intravit, ubi et tam firmiter non jam custos paradisi sed civis et domesticus Dei collocatus est, ut amplius inde cadere jam non possit. O beatissimum latronem, imo non latronem, sed martyrem et confessorem! necessitatem enim vertit in voluntatem, et pœnam commutavit in gloriam et crucem in triumphum. In te, beatissime confessor, martyr, de totius mundi sterilitate, fidei reliquias tollit Christus: tu, fugientibus discipulis et Petro negante, socius et comes passionis ejus fieri gavisus es; tu, Petrus in cruce fuisti; et Petrus in domo Caiphæ, latro. Tandiu hic Petrus latro fuit, quandiu intus latitans Christum foris negavit: et ideo et Petrum præcessisti in paradysum, quia qui te cruce complexus est dux et rector tuus, eadem die qua ipse ingressus est, fidelem et gloriosum militem secum te pariter introduxit.

Egenus et pauper ego sum (Psal. lxxix), Domine, et *claudus ex utero matris meæ* (Act. xiv), et ecce scideo ad portam templi tui quæ dicitur speciosa (Act. iii), non valens nec volens introire, quin potius egestate honorum tuorum mendicans foris alimoniam carnis meæ, æreas et falsas imagines hominum, ubi coarceverem mihi talentum iniquitatis, fasciculos deprimentes. Et ecce hora orationis nona (ibid.) est; ascendunt Petrus et Joannes. (ibid.) apostoli tui ut orent ad templum sanctum tuum, ego hæreo terræ et luto, terrena et vana sapiens, et aliis introeuntibus ego foris remaneo non quærens cum eis ea quæ Patris tui sunt, sed quæ primi patris mei, quæ me sive foras quotidie ponunt, et male concupierunt. Ecce jam hora orationis nona est, inclinata est dies, prope est nox; cum surrexero mane diluculo, de

his quæ nunc mendico nihil in manibus meis reperiam. Hora, inquam, orationis nona est; orasti hæc hora pendens in cruce; orasti, *inclinato capite clamans voce magna* (Joan. xix), et expirasti; orasti, inclinato capite in spiritu humilitatis, et clamans voce magna, altissimo et secretissimo affectu paterno et nostræ charitatis; in illo, Domine, clamore valido expirasti, et eundem quem de nobis tunc habebas compassionis animum tecum adhuc reservas, quia charitas tua refrigerare nescit. Erat autem hora orationis nona. Et quare nona orationis erat hora? quia circa horam nonam tenebræ factæ sunt [tenebræ factæ sunt usque in horam nonam]. Repellendus erat horror tenebrarum, qui universam operuerat terram; repellenda caligo populorum, quæ ex tunc cœperat abundare ex quo tu cœpisti ad auram post meridiem deambulare; ex quo tunc non cessasti clamans, *ubi es Adam?* (Gen. iii.). Sequens post tergum fugientis et abscondentis se quantum in ipso fuit, qui et dimissus est de paradiso voluptatis, et pervenit usque ad condignum suæ cruciatum iniquitatis. Sed nos, inquit, *digna factis recipimus, hic autem quid fecit?* (Luc. xxiii.) O Adam, quam sero in hæc verba prorupisti! Modo te primum inveni. *Amen amen dico tibi, hodie tecum eris in paradiso* (ibid.): ideo est hora orationis nona. Nona oravit: nam decima paradysum intravit. Propterea non introibat claudus in templum, quia nondum usque ad decimam generationem pervenerat, sed Petrus ad eum: *In nomine, inquit, Jesu Christi surge et ambula* (Act. iii.). Vere vos estis montes ad quos levavi oculos meos, unde veniet auxilium mihi: sed auxilium meum a Domino (Psal. cxx), quia dixisti: *In nomine Jesu Christi surge et ambula*. In verbo Christi laxas rete, et in verbo Christi claudum levas. In verbo Christi solidantur bases ejus et plantæ. Quæ sunt bases ejus? Fides et timor: et quæ plantæ? Spes et charitas: ideo bene Petrus et Joannes simul ascendebant; quorum alter fidei alter charitatis insigne ferebat. Ascendebant ad templum tuum, Domine, tecum simul oraturi ut et ipsi tecum simul introeant in paradysum sanctuarii tui. Quia scissum est in morte tua velamentum quod erat super faciem Moysi (Exod. iv). Sed noluerunt introire soli, quia nec tu, Domine, solus paradysum introisti. Tu latronem, isti claudum introducunt. Sed neque jam latro in paradiso est, neque claudus in templo: quomodo enim claudus est qui stat et ambulat, exsilit et Dominum laudat? Aut quomodo latro est, si cum Christo in paradiso? *Non enim juxta te habitabit malignus* (Psal. v). Latro fuerat quando latebat ante confessionem; justus autem post orationem, quid enim oravit? *Memento mei dum veneris in regnum tuam* (Luc. xxiii). O magna fides, o magna charitas! orat pro futuris, non presentibus; non vult de cruce deponi, sed in regno Christi reponi: quid enim est aliud dicere quam, *cupio dissolvi et cum Christo esse* (Philip. i). Nescio quid Paulus magis isto latrone cupierit. *Memento mei!* O cor contritum et humiliatum! Quid mirus vel hu-

milius potuit rogare, quam ut sui memor esset? *Memento mei!* cuius mei, inquam, tam indigni, tam peccatoris; iniquitatem meam ego cognosco, et peccatum meum contra me est, confundor oculos meos ad te levare; tibi soli peccavi, tu solus potes a peccato meo me mundare: malum contra te feci, cum me tibi volui celare; latro sum animæ meæ, homicidium quidem feci; volui occultare, sed malum coram te feci; memento mei, miserere mei, merito in hanc miseriam deveni, qui tuam beatitudinem deserui; dives eram, et ecce quam pauper factus sum! De omni ligno paradisi poteram comedere et delectari, et ecce crucior et morior in hoc ligno, memento mei, tui oblitus eram, sed tu, cum iratus fueris, misericordiæ memor eris. *Miserere mei secundum magnam misericordiam tuam* (Psal. 1): video in te, magnam et tuam; hoc est competentem tibi misericordiam, quæ te mihi, ad mei consimilem condescendere fecit miseriam. Ego *digna factis* (Luc. xxiii) recipio; tu autem quid fecisti? Video te mihi in pœna similem, quem in actu video tam dissimilem! Non potuisti me longius sequi. Unde venisti? *A summo cælo* (Psal. xviii) egressus es, et de utero Virginis, speciosus forma processisti, et mecum pendes in ligno! Quis huc te adduxit? sola misericordia. *Secundum hanc magnam misericordiam tuam miserere mei, Deus.* Deus es, non homo tantum: Deus es, ego homo, ego plasma tuum, ego quem fecisti ad imaginem et similitudinem tuam; imaginis tuæ, Deus, miserere. Sed in quo te agnoscam misereri? in eo quod imaginem meam in te video similem, et eandem mecum miseriam pati; quid ergo restat nisi ut sperem de tanta misericordia? Quis, inquam, possit desperare? Ergo memento mei dum veneris in regnum tuum. Vadis ad regnum tuum, implesti negotium tuum! ad hoc venisti ut me reducas tecum; tecum ire concupisco, et hanc amarissimam mortem pati non contremisco, non erubescio. Quomodo enim contremiscerem, ubi te mecum esse viderem? etiamsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es, aut quomodo erubescerem quod te Dominum cæli portare viderem? Qui enim te erubuerit et tuos sermones, hunc erubesces cum veneris in majestate tua, et Patris et sanctorum angelorum. *Qui non bajulat crucem suam* (Luc. xiv), et sequitur me, non est meus discipulus; hic est sermo tuus: qui hunc sermonem erubuerit, hunc tu erubesces: qui enim erubescit crucem tuam, erubescit gloriam tuam; mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. Crux gloria tua est, crux imperium tuum est: ecce imperium tuum super humerum tuum; portas portantem te. Qui portat crucem tuam, portat gloriam tuam; qui portat gloriam tuam portat te; portantem autem te, tu portas super humerum tuum, quia *imperium tuum super humerum tuum* (Isai. ix): ergo qui te portant imperium tuum sunt in ipsis enim tu regnas. O maxime imperator! sed quomodo, aut quo portas imperium tuum super

humerum tuum? humerus tuus altus est, humerus tuus fortis, humerus tuus pertingit usque ad Patris consessum super omnem principatum et potestatem et virtutem. Illuc perducis ovem centesimam, illuc deducis ovem Joseph (Psal. lxxix). Ad dexteram Patris deducitur ovis Joseph. Valde jam secura ovis Joseph; Christus te portat super humerum suum; fortis est humerus ejus, noli timere; altus est, noli ad ima respicere, quia *nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei* (Luc. ix). *Grave jugum super filios Adam a die nativitatis eorum, usque ad diem reversionis in matrem omnium!* (Eccl. xi.) Quandiu sum filius veteris Adam, grave jugum porto. Si essem filius novi Adam, leve jugum portarem. Quod est jugum grave? talentum plumbi; et quod est onus leve? crux Christi. Illud sicut scriptum est, submergitur in aquis vehementibus (Exod. xv); istud enatat super aquas. Mira res! nihil formidolosius homini quam crucem pati. Sed quare timent homines crucem? Quia latrones sunt: si latrones non essent, crucem non timerent; ergo qui timet, latro est. Quomodo, inquis, latro est? audi Christum: *Vos autem, inquit, fecistis eam id est, domum meam speluncam latronum* (Matth. xxi). Templum Dei sanctum est, quod estis vos; faciunt ergo homines seipsos speluncam latronum: jugulant homines et trahunt in speluncam suam. Quod enim majus homicidium, quam ut seipsum interficiat homo? vel quod gravius homicidium, corpus occidere an spiritum? O quoties homo spiritum suum interficit! quot homicidia in semetipso perficit? quoties voluntarie et ex studio peccatum perpetrat, quid aliud quam seipsum jugulat? *Omnis enim qui acceperit gladium, gladio peribit* (Matth. xxvi). Gladius animæ peccatum est; peccatum animæ mors est; qui hunc gladium manu propriæ deliberationis acceperit; hoc est acceptum habet et gratum; primus in seipsum manum mittit, primus semetipsum interficit: *Gladius, inquit, eorum intret in corda illorum* (Psal. xxxvi). Nec satis est semel occidere et quiescere; millies et millies crudeles in se manus convertunt; et veloces sunt pedes eorum ad effundendum sanguinem suum viri sanguinum et dolosi. Quomodo dolosi? Quia congerunt cadavera mortuorum in speluncam suam, et operiunt aggere terræ ne vel ipsi videant, vel ab aliis videantur. Nolunt ipsi videre, ne horrorem vel pudorem ingerant eis in faciem, morticina fetentia; nolunt videri, ne forte deprehensi tanquam latrones homicidæ ad horrenda supplicia pertrahantur. Quid autem in omnibus suppliciis tam horrendum quam crux? Ideo timent crucem latrones, quia crux scelerum vindex est, crux impiorum pœna est, crux æqua lance judicat et remunerat, hinc nocentes, illinc innocentes, ideo crux impiis formidolosa, piis autem super omnia ligna paradisi gratiosa est. Nunquid enim Christus crucem timuit? nunquid Petrus? nunquid Andreas? imo et optavit, *cæsultavit enim ut gigas ad currendam viam* (Psal. viii): Et, *desiderio, inquit, deside-*

ravi hoc pascha manducare vobiscum antequam par-
 tiar (Luc. xxii). Manducavit pascha cum discipulis,
 manducavit et pascha cum passus est, quando trans-
 ivit ex hoc mundo ad Patrem: Ego, inquit, habeo
 cibum manducare quem vos nescitis; meus cibus est
 ut faciam voluntatem Patris mei (Joan. iv), et vo-
 luntas Patris est ut calicem bibam. Ergo in cruce
 manducavit et bibit, et ebriatus est, et dormivit.
 Risit verenda ejus maledictus Cham; et filii, avum
 referentes, altissimi soporis mysterium pallio con-
 texerunt: Immisit quippe Dominus soporem in Adam
 et tulit unam de costis ejus, et edificavit in mulierem
 et adduxit eam ad Adam (Gen. ii). Manifesta res est,
 quia dormitavit Christus, et soporatus est Christus,
 et de latere ejus quotidie edificatur, et pascitur, et
 nutritur Ecclesia, et adducitur a finibus terræ, ut
 assistat Regina a dextris in vestitu deaurato cir-
 cumdata varietate. In cruce ergo pascha manduca-
 vit, quia ascendit in palmam, et collegit fructus
 ejus. Cum exaltatus, inquit, fuero, omnia traham ad
 me (Joan. xii), quæ omnia? cælum, terram, et in-
 feros. Traxit ad se Patrem, quia clamor ejus intro-
 ivit in conspectum ejus, in aures ejus; et contrem-
 uuit terra, et petrae scissæ sunt, et monumenta
 aperta sunt, quia vocem Filii Dei audierunt. Sic
 Mediator Dei et hominum, medius inter cælum et
 terram, pascha manducabat, et fructus arboris undi-
 que colligebat, quos in corpus suum trajiciebat; quia
 confluebant omnia ad arborem vitæ, quæ erat in medio
 paradisi; restincta enim erat framea, quæ viam inter-
 cluserat. Quis ergo amplius crucem timeat? in cruce
 enim pendet omnis fructus vitæ, quia ipsa est arbor vitæ
 quæ est in medio paradisi; ipsa est altitudo, latitu-
 do, sublimitas et profundum; ipsa honos colligit et
 remunerat; ipsa malos disperdit et condemnat; ipsa
 est mæstorum consolatio, esurientium refectio, per-
 fectorum gloriatio. Circuire possum, Domine, cæ-
 lum, et terram, et mare et aridam, et nusquam te
 inveniam nisi tantum in cruce; ibi dormis, ibi pa-
 scis, ibi cubas in meridie (Cant. ii). Crux enim tua
 fides est ejus latitudo charitas, longitudo longani-
 mitas, altitudo spes, profundum timor. In hac cruce
 te invenit quicumque te invenit, in hac cruce anima
 suspenditur a terra, et dulcia poma de ligno vitæ
 decerpit; in hac cruce Domino suo adhærens dul-
 citer decantat: Susceptor meus es tu, gloria mea et
 exaltans caput meum (Psal. iii).

Nullus ergo te quærit, nullus te invenit, nisi cru-
 cifixus. O gloriosa crux, radicare in me, ut ascendam
 in te! Sed ubi crucifixerunt eum? (Joan. xix.) in Cal-
 variae loco. Beatus vero locus in quo figitur crux.
 Bona calvities quæ tali fronde vestitur. Ad hanc
 calvitiam Elisæus ascendebat: Ascende, calve. Ascen-
 de, calve (IV Reg. ii). Vide si non calvus est et no-
 ster Elisæus: Filius hominis, inquit, non habet ubi
 reclinet caput suum (Luc. ix). Ecce quam calvus est
 qui non habet ubi caput reclinet! calvus est, quia re-
 gnum ejus non est de hoc mundo; calvus est noster
 Elisæus, quia discipuli ejus relicto eo omnes fuge-

runt (Matth. xxvi), quid enim discipuli, nisi capituli
 capitis, qui omnes numerati sunt? (Matth. x.) Ergo
 in Calvariae loco vexillum crucis erigitur. Pro eo,
 inquit, quod ambulaverunt filiae Sion extento collo et
 nutibus oculorum, decalvabit Dominus verticem filia-
 rum Sion (Isa. iii). Decalvet Dominus verticem ca-
 pilli perambulantium in delictis suis (Psal. lxxvii).
 Decalvabit, inquit, verticem filiarum Sion, et faciet
 ibi Calvariae locum, ut ibi figatur gloriosa Christi
 crux, ubi sedem sibi superbia locaverat. Dilata, in-
 quit, calvitium tuum sicut aquila (Mich. i). Aquila
 decalvata, perspicuo sole fruitur; sic animæ calvi-
 ties quanto dilatatur, tanto se purius in eam vera
 lux infundit; qui autem sibi comam nutriunt, cæci-
 tatis et gravitatis sibi damnationem acquirunt. Pro-
 pterea lucis hujus beatæ visionem perdidit Absalon,
 quia gravabat eum cæsaries, et non nisi semel in
 anno tondebatur, et crines suos ponderabat ducentis-
 siclis pondere publico (II Reg. xiv), unde in eodem
 crine suspensus ad arborem interiit. Absalon, pa-
 tris pax, ipse est et Judas, et quicumque in pace,
 Christo est amaritudo amarissima (Isa. xxxviii). Ave,
 Rabbi (Matth. xxvi), voce et osculo, Patri pacem
 ferebat, ore suo benedicebant, et corde suo maldice-
 bant (Psal. lxi). Homo, inquit, pacis meæ, in quo
 speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me
 supplantationem (Psal. xl). Unus est et multi sunt.
 Ecce Absalon, ecce Judas, ecce corpus. Satanæ. Sed
 quomodo comam nutrebat? fur erat, et oculos ha-
 bebat (Joan. xii). Ista cum cæsaries gravabat, et se-
 mel in anno tonsus, quando, semel retulit triginta
 argenteos et projecit eos in templo; quos ponderavit
 ducentis siclis, qui numerus immundorum est, et
 hoc, pondere publico, non pondere sanctuarii; pœ-
 nitentia enim ductus peccatum suum valde pondera-
 vit. Peccavi tradens sanguinem justum (Matth. xxvii).
 Singula verba plena sunt ponderibus, sed pondere
 publico, non pondere sanctuarii, quia plus erubuit
 infamiam quam conscientiam, plus suam nequitiam
 quam Dei misericordiam ponderavit. Audi pondus
 sanctuarii: Peccavi, malum coram te feci, dele iniqui-
 tatem meam (Psal. l). Hinc iniquitatem meam ego
 agnosco (ibid.), illinc misericordiam tuam magnam
 attendo; miserere mei, Deus (ibid.). Audi et pondus
 publicum: Major est, ait Cain, iniquitas mea quam
 ut veniam merear (Gen. iv). Retulit ergo triginta ar-
 genteos, et projecit in templo (Matth. xxvii). Vide
 quam magni ponderabat eos, non projecit eos in
 sterquilinio, sed in templo, nimirum talibus semper
 diis templum suum devoverat: Avaritia enim, simu-
 lacrorum servitus est (Gal. v), et avaritia excæcat
 oculos sapientum (Deut. i). Ecce infelix qualiter ex-
 cæcatus est! maluit seipsum perdere, quam dena-
 rios perire. Denarios templo, seipsum laqueo addi-
 xit; amabat hæredes suos qui eosdem denarios
 exinde colligerent, qui etiam nunc reservant in suo
 Corban. Projecit eos in templo, et abiens laqueo se
 suspendit. Jamdiu erat quidem quod a Christo re-
 cesserat et avaritiæ laqueo se suspenderat: sed quod

fecerat, in occulto, palam, omnibus innotuit (Matth. x).

Exterioris poenae qualitas, supplicii modum aperuit; quia per quae peccaverit homo, per haec punietur (Sap. xi). Suspensus crepuit medius (Act. i), plenus erat venter, et ruptus est. Uter crepuit medius ubi sedes erat Satanæ, crepuit ergo vas contumeliæ, quia non erat de vasis figuli quæ probantur in fornace (Eccli. xxvii): propter quod in agro figuli in sepultura peregrinorum (Matth. xxvii) sortem non habuit: sed velut testa crepitans per inane dissolvitur, et diffusa sunt omnia viscera ejus (Act. i). Pecuniæ viscera sunt avari; illa diffunduntur et perduntur, sed viri misericordiæ colliguntur. Pendet adhuc Judas et Absalon per comam capitis sui, et mulus cui sederat pertransiit (II Reg. xviii). Nolite fieri sicut equus et mulus, quia mundus transit et concupiscentia ejus. Crinis Absalon quo suspenditur, radix omnium malorum avaritia est (I Tim. vi), ubi hæc radicaverit, omnium malorum cæsaries abundabit. Mulus vero ex equo et asino mistus est duplex animus qui foris ostentat quod intus non servat. Talis erat Judas, talis Absalon: foris pietas intus malitia; duplex iniquitas. Equus manifeste tumet, asinus simpliciter ambulat, mulus nequam et subdolos, incautum præcipitat.

Aperi nobis, Domine, aperi nobis ostium lateris tui quod est in arca tua, ut introducas nos cum mundis animalibus septena et septena. Tu es verus Noe quem solum invenit Deus Pater tuus justum coram se (Gen. vi). Hic est, inquit, Filius meus dilectus in quo complacui (Matth. iv): Tu cognoscis oves tuas, et ipsæ te agnoscunt, quia sunt animalia munda septena et septena qui septiformi gratia et operibus lucis. Sabbatum ex Sabbato adepti jam digni sunt octavæ conscribi; qui numerus tantum in arca salvatus est.

Introduc et nos ad te per ostium lateris tui, quod est fides Ecclesiæ, et claude ostium a foris (Gen. vii) donec pertranseat iniquitas. Et cessante diluvio, iterum nobis aperias ostium, non jam fidei sed spei; ostium contra ostium quod in montis ædificio Ezechieli prophetæ monstratum est (Ezech. xi). Interim tamen et fenestram habes in arca, per quam dilectus mittit manum suam (Cant. v), et columbam suam excitat: Surge, inquiens, amica mea, speciosa mea, et veni (ibid.). Et cum evolat post te ut apprehendat te, tu effugis et ascendis super cherubin, et volas, super pennas ventorum (Psal. xvii), ut non inveniat pes columbæ tuæ solidum quid de te ubi requiescat, nisi iterum ad arcam tuam revertatur, et tu manu apprehensam iterum in sua mansiuncula reponas (Gen. vii). Tutius est enim in portu fidei interim præstolari et quiescere, quam te nimis et frustra insequando in aquas diluvii intransmeahiles decidere et submergi. Aquæ enim quæ a dextro templi latere effluunt (Ezech. xlvi), mille passus mensurate, usque ad talos veniunt; et post alios mille passus, usque ad genua; iterum post alios mille, usque ad renes ascendunt; post alios autem mille passus, in

tantum crescit et intumescit fluvius ut transvadari non possit (ibid.); sed oporteat retro potius redire ad solidum ripæ, ideo sancta animalia ibant et revertantur (Ezech. i). Columba quoque cum non inveniret ubi pes ejus requiesceret, ad arcam reversa est (Gen. viii). At vero corvus semel emissus nescit reverti (ibid.), quia non simplici oculo persequens vanitatis diluvio interceptus est, et merito. Quid enim columbæ et corvo? Quid candido et nigro? Quid Judæ et Joanni? Quid Christo et Belial? (II Cor. vi.) Et tamen Christus inter Judam et Joannem medius sedet inter electum et reprobum latronem medius, et Noe inter corvum et columbam; sed corvus semel emissus non est reversus, quia Judas egressus in aere submersus est. Sed quid, o Domine, quod unus ex militibus lancea latus tuum aperit? (Joan. xix.) Quis est ille unus ex militibus, nisi forte ille qui tunicam tuam inconsutilem sorte accepit; ipsa est nimirum unitas fidelium, quæ tibi soli militat; ejus lancea prædicationis cunctis credentibus latus tuum aperuit. Vivus est enim sermo Dei et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti (Hebr. iv). Hæc est illa lancea quam Habacuc propheta fulgurantem hastam nominat (Habac. iii); hanc hastam cum urceo aquæ tulit David a capite Saulis inimici sui dormientis (I Reg. xxvi), quia superbis et invidis ac negligentibus sermo sapientiæ simul cum gratia subtrahitur; sed dormientem, filius Sarrivæ confodere voluit semel, ut secundo opus non esset, nisi hunc David benigne prohibuisset; quia peccatorem pigrum et contemnentem nisi misericors et longanimis patientia Dei sustineret, gladius Satanæ (hoc est, iniquitas sua) in æternum interficeret: Vult enim improbus Satan, quatenus qui dormit, non adjiciat ut resurgat (Psal. xlix). At vero misericors David de longinquo vertice sæpius inelamat; nonne respondebis, Abner? (I Reg. vi.) Retribuis enim peccatori mala pro bonis, mitissime David, et admones et expectas diutius ut respondeat tibi unum pro mille; illis autem vox tua improba videtur, quia inquietum eorum somnum inquietas. Quis es tu, inquit, qui clamas et inquietas regem? (I Reg. xxvi.) Ab increpatione tua, Domine, dormitaverunt qui ascenderunt equos (Psal. lxxv), nec evigilare eos vult auriga ipsorum, donec præcipitet in profundum. Rex enim impiorum superbia, in umbra dormit, in secreto calami, in locis humentibus, et protegunt umbræ umbram ejus (Job xl). Ipse est Abner qui protegit Saul. Cur, inquit, inquietas regem? Compungitur tamen aliquando et superbum cor, ad vocem David, sed non usque ad correptionem. Flectitur humillimis sermonibus superbus Saul, dicente David: Quem persequeris, rex Israel; quem persequeris? canem mortuum et pulicem unum, sicut perditæ in montibus (I Reg. xxiv). Non sine causa, vel cani mortuo vel pulici se comparat David, melior est enim canis vivus leone mortuo (Eccli. ix): melior est canis vivens Deo, mortuus mundo, quam leo superbus et reprobus, mortuus Deo, vivens sæculo. Pulex parvulus

et mordet et salit, sic humilis justus, carnalium vilia mordet confidenter, et salit in montibus ubi tutissimum habet refugium, ut non timeat perdicem adu-
teram quæ persecuta est Eliam (*III Reg. XIX*), et Joannem Baptistam interfecit (*Matth. XIV*). Da mihi, Domine, portionem in terra viventium, in sepultura peregrinorum in agro Aeldama (*Matth. XXVII*), qui pretio magno sanguinis tui emptus est; ibi enim sepulti sunt omnes Patres nostri, qui super terram hanc advenæ fuerunt et peregrini; ibi Abraham, pulcherrimam conjugem suam Saram in spelunca duplici sepelivit (*Gen. XXIII*). Sed quid est quod nec gratis agrum ipsum accipere voluit, nec in electis eorum sepulcris mortuum sepelire? Quia nec sine pretio sanguinis Christi, gratis se per seipsum salvandum credidit, nec bonum sibi aestimavit esse, si in fetentibus mundi sepulcris habitaret. In electis, ait, sepulcris nostris sepeli mortuum tuum (*ibid.*). Habet mundus electa sepulcra; illos utique quos elationis fastigium, vel superstitionis operositas perspicuos reddit. Tota Ægyptus sepulcris plena est, neque enim erat domus in qua non jaceret mortuus (*Exod. XII*). Illa sepulcra in deserto desiderabant filii Israel: *Deerant nobis*, inquit, *in Ægypto sepulcra* (*Exod. XIV*), ut cadavera nostra jaceant in deserto nuda et inhumata. In talibus sepulcris noluit mortuum suum sepelire sanctissimus patriarcha, sed ubi? in spelunca duplici; ubi spes honorum operum, et amor contemplativæ requiescit; ibi enim et Lia condita jacet: ergo Sara et Lia in spelunca duplici, simul absconditæ sunt. Illa prius sterilis, postmodum jam senex, filium gaudii unum tantummodo peperit; hæc post sex filios parere cessavit, nisi quod novissime filiam (sacri generis ignominiam) peperit. Mira res! hæc quæ sex habuit filios, parere cessare dicitur (*Gen. XXIX*); illa quæ unum tantummodo, parere cessare non memoratur. Sed activa finem habet, contemplativa semper parit; illa in dolore, ista in gaudio parturit, et tamen utraque in eodem agro sepulta est. Nam Rachel juxta Bethlehem subter silicem crucis superposita est (*Gen. XXXV*), nimirum sedet ad pedes Jesu, ut de domo panis semper fecunda pariat. Ergo Sara et Rachel nunquam parere cessabunt. Lia vero, post sex filios, aut omnino parere cessat, aut filiam parit; ipsa est carnalis voluptas, quæ sub specie discretionis nonnunquam subrepat activæ; sed tamen si vere vidua fuerit, salvabitur; non per filiæ, sed per generationem filiorum (*I Tim. II*).

In spelunca itaque duplici patriarchæ nobiles una cum suis conjugibus sepulti sunt; habitaverunt enim in tabernaculis sicut advenæ et peregrini super terram; ideo sepulturam peregrinorum, tam ipsi quam tota eorum successio, hæreditate possident. Sed quid est quod Jacob grandævus, majore quam cæteri ambitione, suavitate, et gloria ibidem a filio suo Joseph sepultus est? (*Gen. L.*) Per Jacob grandævum, perfecta charitas exprimitur; in qua Pater a Filio, imò cum Filio consepelitur, dicente ipso, quia si

quis diligit me sermonem meum servavit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus (*Joan. XIV*). Hæc est illa gloriosa et suavis sepultura Patris. Antiqui dierum, qui diligentes se sibi consepelivit, et abscondit eos in abscondito faciei suæ a contradictione hominum. Illud et ossa Joseph (Salvatoris nostri memoria) ex Ægypto, quotidie referuntur a filiis Israel (*Exod. XIII*). Non enim in Ægypto ossa Joseph Deus reliquit, qui fetentia et dealbata sepulcra detestatur (*Matth. XXIII*). Et Moysen Deus sepelivit; sed sepulcrum ejus usque in hodiernum diem ab homine non invenitur (*Deut. XXXIV*). Denique quis poterit illuc ascendere ubi ille ascendit per medium nebulae in altissimum montem; et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et vidit, et perscrutatus est exemplar tabernaculi admirabilis quod fixerat Deus et non homo? Propterea usque hodie dum legitur Moyses (*II Cor. III*), velatam habet faciem; quia ab homine mortali sepulcrum ejus non invenitur. In eodem agro et sanguinis, et gloriosa regum linea sortem recepit, qui sepulti sunt in sepulcro patrum suorum in Jerusalem. Illic et prophetarum visio, et Machabæorum bellicosa virtus gloriose decorata est. Comparetur jam, si placet, huic sepulturæ peregrinorum (*Isai. XIII*), illa quondam gloriosa in regnis, inclita in superbia, Chaldæorum turris Babel. Quid simile huic nostræ sepulturæ reperitur? Ibi, in plures lingua discinditur; hic, quinque civitates Ægypti non jam lingua Ægyptia nec Chananitide loquuntur, sed civitas solis vocatur una. De illa siquidem turre Babel projecta est meretrix Jezabel, fortificationum mater, idolorum cultrix, avaritiæ artifex (*IV Reg. IX*); et cum eam sepelire vellent, quia erat filia regis, non invenerunt nisi tantum calvariam et manuum summitates, et sanguine respersum parietem. Hæc sane est impiorum sepultura, hæc digna retributio; quod ex eis non nisi manuum summitates, hoc est operum vix extrema vestigia, remanent, et calvaries; qui fuerat locus superbiæ, spoliatus capillorum gloria, quia *vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani, et transivi et ecce non erat* (*Psal. XXXVI*). Hæc est calvaries Jezabel, quæ vestita erat decore meretricio et perunxerat oculos suos stibio (*IV Reg. IX*). Decalyatus est superbiæ vertex, non est qui jam dignetur aspicere nisi qui voluerit nefas ejus abhorre, ut lavet manus suas in sanguine peccatoris, et, velut equus fortis et velox, meretricem projectam ungula sua confodiat et conculcet et prætereat. Hic et paries adhuc sanguineus relictus est, ut terreat viros sanguinum et dolosos, qui propter avaritiam suam lapidant humilem Naboth. Sed canes impudentissimi, amatores cadaverum, carnes sibi fornicarias incorporant, unde et sanguinem ejus consequenter lambunt, quia sicut libidinis, ita et ultionis participes erunt. Alii vero sunt canes qui fiunt ex inimicis abyssi, qui famem justitiæ patiuntur, qui circumeunt civitatem, non Babylonice sed E-

clesiæ; et quod mortuum a vitis ibidem reperiunt, comedunt, et sibi consepeliunt. Unde autem hi quos extra civitatem mortuos, volucres, hoc est dæmones, per inane volantes comedunt, quales fuerunt Achitofel, et Absalon, et Jezabel, et Judas, qui accipientes in vano animam suam, in vano etiam efflaverunt eam. Sed redeamus ad agrum Aeldema, ut admiremur et æmulemur potius beatorum mansionum gloriam, quoniam memoria impiorum cum sonitu, memoria vero justorum vivet in sæcula sæculorum, quales fuerunt *Joseph, qui erat decurio vir justus et bonus (Luc. xxiii) et Nicodemus, qui quondam noctis, sed jam diei minister, ad perungendum corpus Dominicum, ferebat misturam myrrhæ et aloes quasi libras centum (Joan. ixx).* Tales sepulturae suæ ministros amabat Jesus, qui corpus ejus audacter eripiant de potestate tenebrarum, et sibi vindicent, *ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione et honore (I Thess. vi),* ligantes illud castitatis legibus et disciplinæ linteis, et a vermium putredine conservantes per *misturam myrrhæ et aloes.* Sunt enim hæ species amaræ quidem, sed corruptelam removentes: laboriosa quidem est castigatio carnis, sed aliter neque mens, neque ipsa caro servatur imputribilis. *Quasi libras centum.* O mensuram bonam et confertam! librandum sane est inter corpus et animam, discretionem subtilissima, ut unumquodque plenum sinum se habere gaudeat, et sit pax et æqualitas inter carnem et spiritum, quatenus et mensura teneatur, et non deseratur perfectio. Hæ sunt quasi libræ centum quæ corpus Jesu in sepulcro fidelium, integrum semper et suave custodiunt. *En lectulus Salomonis sexaginta fortes ambiunt, omnes tenentes gladium et ad bella doctissimi (Cant. iii).* Lectulus tuus, Jesu Christe, plusquam Salomon; sepultura tua est, in qua Sabbatho requiesisti ab omni opere quod patrastis. Est autem monumentum tuum in horto novum (*Joan. xix*) et in petra excisum; quia amica tua fidelis anima, hortus conclusus est, et renovatur quotidie in agnitione tua, et solidatur in petra amoris tui consepeliens seipsam tibi in interiore homine, in secreto tabernaculi tui: ibi te ambiunt sexaginta fortes ex fortissimis Israel, in quibus opera sex dierum, opera bona et valde perfecta sunt, ut in senario et denario legis, imaginem et similitudinem tuam conservent. Isti melius te custodiunt quam fallax impiorum custodia, qui sunt ad bella doctissimi, non solum carnis illecebras, sed etiam potestates aereas, nocturnosque timores abigere. Illi autem qui nocte sicut chrii sepulcrum obsident, illi trepidaverunt timore ubi non est timor, quoniam potestas tenebrarum lucem non est sustinens, ad nuntium vitæ facti sunt veluti mortui (*Malach. xxviii*). Non ergo te custodiunt filii noctis, sed filii diei: illis enim horrorem incutit splendor tuus, ut fugiant a te; istis autem gaudium ne approximent ad te. *Nobis, aiunt, dormientibus venerunt discipuli ejus, et furati sunt eum (Matth. xxviii).* O mendaces! verum dixistis, sed

mentita est iniquitas sibi (Psal. xxvi). Dormientes enim, Christum custodire non possunt; sed *qui mane, inquit, vigilaverint ad me, invenient me (Prov. viii).*

Vobis quippe dormientibus, quid nisi somnia apparent? Ecce habetis copiosam in manibus pecuniam; illam, si potestis, custodite ne fures effodiant vel furentur: nam discipuli Christi suum thesaurum diligenter custodient: unusquisque quod amat, hoc servare studet. Certe Michol amabat David magis quam patrem suum Saul, ideo per fenestram demisit eum et servavit (*I Reg. xix*). Quid est hoc? Michol filia Saul, filia quondam superbiæ; postquam nupserat specioso David, incipit odisse patrem suum, cui dicitur in psalmo: *Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam et obliviscere domum patris tui, et concupiscet rex decorem tuum (Psal. xliii).* Unde per fenestram demittit David; illam intellige fenestram per quam dilectus mittit manum suam (*I Reg. x*); per hanc fenestram demittitur ab amica sua adamicam suam, hoc est ad seipsam, et absconditur in interiore homine, ubi et securus vivat, et iniquos lateat. Abscondit enim se et exiit de templo perfidiæ; quoniam dum citharizat coram Saul, ut spiritum Domini malum faciat ab eo recedere, ille impius hasta eum cum pariete tentat configere. Sed declinante David (*I Reg. xvi*), quid est quod parieti hasta infigitur, nisi quod recedente Christi gratia, mens indurata, suæ malitiæ telo confoditur? Quid autem ita hodieque perosum habet rex tenebrarum Saul, quam David generum suum? Propter quod, absente David, filiam suam tulit, et dat alteri marito ignobili (*I Reg. v*) sed manu fortis, cum redierit, et acceperit regnum, rursus suam sibi vindicat, quia desponderat sibi eam ducentis præputiis, a qua non solum carnis sed et mentis immunditias absciderat. Væ peccatoribus, Domine, sepulcrum tuum obsidentibus; quoniam vere declinas ab eis, et non inveniunt te in lectulo tuo suavi et florido, sed potius offendunt statuam cordis sui tenebris involutam, habentes ad caput suum pellem caprinam (*I Reg. xix*), peccatorum suorum memoriam fetentem. Beatus autem qui vigilat ad monumentum tuum, et custodit te, et luctatur mane cum angelo resurrectionis, nec dimittit eum donec audiat aliquid de nomine ejus quod est mirabile: ut et nomen Jacob commutetur in Israel (*Gen. xxxv*), et transmissio anime doloris, statim oriatur ei sol justitiæ. *Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? (Matth. xxvii.)* Clausum est, Domine, ostium mentis meæ, et premit intellectum meum lapis mortalitatis prægravatus pondere iniquitatis meæ; nec humanæ prorsus vires valent amovere, nisi omnipotens sermo tuus a regalibus sedibus veniat, angelus consilii, qui diruat maceriatam inimicitiarum, et aperiat nobis sensum ut intelligamus Scripturas, et videamus lintamina posita ante nos, humilitatis et resurrectionis tuæ verissima testimonia: in quibus qui te scrutari, te adjuvante, potuerit, prægustabit aliquid de gloria resurrectionis quam præparasti

diligentibus te; cujus primitias in sinu tuo jam col-
legisti, offerens eas semper in conspectu Patris tui
tostas igni Spiritus sancti. Et ille quidem angelus
tanti gaudii prænuntius, qui revolvit lapidem et
impias mentes perterritus, pias autem blande leniens
timere prohibuit: ille, inquam, angelus non tantum
verbo, sed et vultu, habitu vel tactu, beatæ resur-
rectioni testimonium perhibuit. *Revolvit enim lapi-
dem et super eum sedit (Matth. xxviii)*: lapidem, in-
quam, qui et nunc advolutus est super nos, et fa-
ciem nostram deprimit: quod in prima resurre-
ctione quæ est animæ, fieri non dubium est, ut pre-
mentem se corruptionis sarcinam versa vice spiri-
tus subjiciat, et velut iudex ac Dominus inferioris
sui regimen accipiat. Quid autem per candorem ni-
vis, et vestimentorum speciem, nisi corporis nostri
frigida et mundissima castitas signatur, quæ præsi-
denti in se angelicæ claritati similis, et testimonium
præbet et obsequium? Porro aspectus ejus interior,
ubi subsignatum est lumen vultus tui, Domine, sic-
ut fulgur terribilis est et lucidus: terribilis ut ini-
micos animæ scindat medios et perterreat; lucidus
autem, ut tibi vero lumini, cum justitia semper ap-
pareat. Talis erat facies Moysi (*Exod. iii*) ex con-
sortio sermonis tui: hoc est, luminosa et terribilis,
quia cornuta erat ad ventilandum inimicos, et ve-
lata propter splendorem, quem carnales oculi ferre
non poterant. Et nunc, Domine, scimus et gaude-
mus quia resurrexisti vere a mortuis, et longe di-
visus es a nobis adhuc mortalibus, quia ascendisti
super equos tuos (Habac. iii) igneos et currum igneum,
qui *decem millibus multiplex (Psal. lxxvii)* est: ve-
rum tamen cecidit nobis a te, et apud nos usque
hodie remansit pallium tuum quæ sunt linteamina
corporis tui, quibus potentiæ tuæ opem experiamur
in tempore opportuno, ut spiritus tuus duplex fiat
in visceribus nostris, quatenus in te et Deum et
proximum diligamus. Circumdederunt nos dolores
mortis, et tribulationes inferni conturbaverunt nos;
circumdederunt nos, mortalitatis nostræ vestimen-
tum scaturiens vermibus, qui me assidue comedunt
et non dormiunt, qui sunt dolores prænuntii dolo-
ris illius maximi, qui venit super nos velut armatus,
et improvisos molitur obruere. Et quis tam provi-
dus, ut terrorem illius possit sustinere? Attamen
velimus nolimus, certe sustinendus est, certe trans-
meandus. Sed noli oblivisci pallium Eliæ, alioquin
torrens tibi sine illo non dividetur. Sunt et alii tor-
rentes iniquitatis (pelagus peccatorum meorum)
qui conturbant me; atque utinam sic conturbarent,
ut cum dolore clamarem: *Pater mi, pater mi, cur-
rus Israel et auriga ejus! (IV Reg. ii.)* Conturbant
enim me torrentes iniquitatis, auferentes mihi lu-
men oculorum meorum, ut non possim videre piis-
simum Eliam, quando tollitur a me: si enim vide-
rem, profecto spiritus ejus duplex fieret in me, et
clamarem: *Pater mi, pater mi? Misit Deus spiritum
filii sui in corda nostra*, ait Apostolus, *clamantem:
Abba, Pater (Galat. iv.)*. Duplex spiritus, duplo cla-

mat: *Pater mi, pater mi; pater mi, creator; pater
mi, reformator. Pater mi, pater mi! o vox affe-
ctuosa! currus Israel et auriga ejus (IV Reg. xiii):
portas et regis, sustines et gubernas: quem? Israel
credentem in te, sperantem in te, suspirantem ad
te. Ecce sublatus es, amplius te tuus non videbit
Eliscus: remansit tamen ei pallium tuum in me-
moriâ tui, ut præsentia absentiae tuæ dolorem
ejus semper et augendo leniat, et leniendo augeat.
Hoc sumite, ait, in meam commemorationem (Luc.
xxii): hoc est sacramentum corporis tui, quod
sumimus in tui commemorationem corporis tui do-
nec venias. Pallium tuum est caro tua qua vestitus
ad nos processisti; et latuisti quidem perfidos,
sed fidelibus tuis teipsum ostendisti sicut et usque
hodie. Sub hoc pallio abscondita est maxima forti-
tudo tua (Habac. iii), o fortissime Samson, quam
etiam dilectæ et non diligenti te, ad ultimum non
celasti, ut inimicam verteres in amicam. In tantum
amasti mulierem non amantem te, sed persequen-
tem, ut propter amorem ejus sapientia tua stulte-
scret, et fortitudo tua infirmaretur. Sed quod stul-
tum est Dei sapientius factum est hominibus, et
quod infirmum Dei fortius hominibus (I Cor. i), quo-
niam voluntarie teipsum Patri sacrificans, et ex po-
testate tua moriens concussisti principes tenebra-
rum et regnum eorum attrivisti; facta est crux tua,
Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitia,
his autem qui credunt, Dei virtus et Dei sapientia.
Quandiu sumus in hoc corpore, peregrinamur a te,
Domine; ambulas quidem cum his qui diligunt te,
et loquuntur et tristantur super te; sed tamen pere-
grina est facies tua, et cum cognoscas eos, non ta-
men cognosceris ab eis. Vere tu es ille Joseph
(Gen. xlii), qui ad fratres tuos quasi ad alienos du-
rarius loquebaris, non indignatione, sed miseratione,
dum illos duos in via ambulantes, et dolebas, et
arguebas: *O stulti et tardi corde ad credendum!*
(Luc. xxiv.) Veniunt ergo ad te quasi alieni fratres
tui, sed tu benigne appropinquas eis: veniunt ad te
cum asinis stultitiæ et tarditatis suæ, et cum saccis
vacuis præ inopia; sed non solo frumento reple-
eos, quia et pecuniam reddis ligatam in ore sacculi.
Aperto, inquit, *unus sacco, ut daret jumento pabu-
lum, invenit pecuniam in ore sacculi: reddita est,*
ait, *mihi pecunia, en habetur in sacco, quidnam est
quod fecit nobis Deus? (Gen. xlii.)* Vacui et stulti
veniunt ad te, sed tu remittis eos onustos et abun-
dantes frumento sapientiæ tuæ, insuper et eloquen-
tiæ pecuniam reddis ligatam auctoritate Scripturæ;
quia linguas infantium iacis disertas, ut dent jumen-
tis nondum intelligentibus te, pabulum, et mensu-
ram tritici in tempore suo. Gradere nunc et nobis-
cum, Domine, ne desolemur et tristemur in via
hac qua ambulamus, quoniam tu ipse quondam
præcedebas filios Israel in columna nubis per
diem, et in columna ignis per noctem (*Exod. xiii*), et
ad nutum tuum deponabant tentoria, et rursus
erigebant. Quæ est nubes quæ præcedit veros Israe-*

litas, nisi verissimum et sanctissimum corpus tuum, A quod in altari sumimus, in quo velatur nobis altitudo Dei, immensitas majestatis tuæ, cujus et calorem et splendorem mortalis infirmitas sustinere non posset, nisi mediatrix nubes interposita, et ardorem temperaret desuper, et tutam subtus te viam præmonstraret? Hanc nubem totus exercitus tuus sequitur, Domine rex Sabaoth; qui autem non sequitur eam, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat; relucet enim de hac semita quæ ducit ad vitam, semita humilitatis et patientiæ, semita mansuetudinis et misericordiæ, et quidquid humano generi per Incarnationis tuæ mysterium revelare dignatus es. Relucet nobis ex hac luce, legis et prophetiæ gloria, quoniam Moyses et Elias tecum apparuerunt in monte, sed *nubes lucida obumbravit eos* (Matth. xvii): nec enim ipsi sicut et nos, sine tua protectione salvari potuissent; verumtamen illis sicut amicis et domesticis (imo domesticorum et amicorum tuorum præcipuis) sacramenti tui nubes erat perlucida quæ nobis jacentibus et projectis a facie oculorum tuorum valde subobscura est, sed imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur, quoniam sub nube tua nutris et perficis, et deducis velut ovem Joseph. Hæc est columna nubis, quæ per diem præcedebat filios Israel; columna vero ignis per noctem, Spiritus sanctus est qui super apostolos in igneis linguis apparuit, qui cæcitatibus nostræ caliginem illuminat et sursum erigit, ut sapiamus ea quæ sursum sunt, non quæ super terram. Nubes ergo per diem et columna ignis per noctem, quia et caro tua divinitatis æstum temperat et Spiritus sancti lux tenebras nostræ mentis illustrat. Igitur dum loquereris in via duobus discipulis tecum pariter euntibus, et nubes peregrina faciem tuam teget: *Nonne, inquiunt, cor nostrum ardens erat in nobis, dum nobis loqueretur in via et aperiret nobis Scripturam?* (Luc. xxiv.) Ardebat nimirum intus columna ignis, quia foris columna nubis loquebatur ad eos. Sed ubi tandem cognoverunt? *in fractione panis* (ibid.); et vere non cognosceris, Domine, nisi in fractione panis: panis, caro tua est; fregisti manibus tuis corpus tuum, quia potestatem habebas ponendi animam tuam, et iterum sumendi eam: fregisti corpus quod foris apparebat, et ostendisti medullam quæ intus latebat; nisi enim patiaris, non cognosceris: *ibi, inquit, abscondita est fortitudo ejus* (Habac. iii). Quæ est autem fortitudo tua, nisi mansuetudo, nisi humilitas, nisi sapientia et obedientia? Has virtutes fortissimas et suavissimas, in fractione panis, hoc est, in passione tua, nobis ostendisti. His virtutibus caro tua (quod nos sumus) nutritur paulatim et perficit et perficitur. Et primum quidem inter duas molas spei et timoris, molitur sicut frumentum, ut fiat nova conspersio: deinde cum in formam panis transierit, coquitur in clibano passionum, postea cum benedixeris ei omni benedictione spirituali, et dixeris, *Consummatum est* (Joan.

xix), frangis et ipsum corpus nostrum, quod in manibus tuis est, et in manus tuas committimus: et ibi agnosceris, non specie peregrina, sed in facie propria, ut jam non lancea nobis latus tuum aperiat, sed digito palpare et videre possimus, quia tu es, Domine, Deus noster, pater orphanorum et iudex viduarum. Nunquid non vides viduam hanc pauperulam, et desolatam animam meam non habentem aliquos, neque fratres, neque amicos, neque vicinos, a quibus mutua accipiam vasa vacua, non pauca, quæ mihi filii mei suggerant, et ego infundam de modico olei, quod mihi de te residuum est, ut tu benedictionis tuæ plenitudinem omnibus exhibeas? Intellego enim, Domine, vasa vacua esse literales quosdam et historicos sensus Scripturæ tuæ, quæ non pauca sunt, ut totus mundus ea capere non possit. Quæ quidem vasa sanctissimi templi tui, Babylonius rex, hoc est, superbiæ principatus captiva sibi ducit, suisque conviviis, non ad gloriam, ad ignominiam suam servire cogit (IV Reg. ii); usurpans sibi scientiam legis tuæ, et bibens in vasis sanctuarii vinum prostitutionis suæ, unguentisque meretricis donaria tua commaculans. Propter quod et ex adverso parietis, crudelis, sed justa contra eos sententia conscribitur (Dan. v), quia omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et tradetur Medis et Persis, qui argentum non querant, nec aurum velint, sed venenatis et ardentibus sagittis parvulos et stultos eorum sensus interficiant. Tu autem Domine, pauperis et desolatæ viduæ micreberis, ne pessimus, et importunus foenerator, quod ad usuram perditionis meæ, multa mihi iniquitatis suæ talenta credidit, duos filios meos interioris animæ sensus ad serviendum sibi tollat. Bonum et salutare tuum, ut petam mutuo vasa non pauca, et benedictione superabundantis olei redimam peccata mea, de reliquo autem vivam cum filiis meis.

Sed quia nec vicinos habeo nec liberos a quibus commodem exercitium mentis meæ, statim ut remiserero manus, invadit me creditor ille improbus, et duos filios meos, hoc est intellectum et affectum, inertæ vanisque illusionibus suis deservire cogit. Tu ergo misericors, ut viduarum defensor, quoniam dives es nimis, et das omnibus affluenter: tu, inquam, ipse mihi commoda, et vasa quæ nosti ad hoc esse utilia, et oleum, ut tua sint omnia, et omnia serviant tibi: quia nolo in Ægyptum oleum tuum deferre ut non peccem tibi, sed tantummodo ne panem otiosa comedam, quin potius tota die exercear in justificationibus tuis et vivam. Etecece quod filius memoriæ meæ mihi obtulit, sicut primum, inter manus meas incidit, arripiam. Stabat Elias in vertice montis, et mittitur ad eum quinquagenarius primus, qui igni consumptus est, et secundus similiter, tertius tamen, humilitatis et devotionis merito reservatus est (IV Reg. i). Ecce vas, sed vacuum, quia potius sic acceptum crudelitatem resonat, impleatur oleo, et gravis ex eo sonus cessabit. Quis enim Elias status in vertice montis nisi tu, Do-

mine Jesu, qui sursum Patri assistis, venit ad te quinquagenarius primus, quem tibi aridus præ nimia siccitate mundus transmittit, et clamat ad te: *Homo Dei, descende de monte?* (*ibid.*) Mundus enim cognoscit, quia salvari sine te non potest. Homo Dei et Deus homo, moveat te quem quæris homo, ut homini condescendas. *Descende de monte*, nullus tibi potest appropinquare, nisi tu appropinquaveris ei, nullus ad te potest ascendere, nisi tu descendas ad eum. *Homo Dei, descende de monte*: tu es mons elevatus super verticem montium, descende et compare nobis in convalle lacrymarum. Si homo, inquit, *Dei sum, descendat ignis de cælo* (*ibid.*), etc. — *Ignem enim veni mittere in terram* (*Luc. xii*), quem volo, ut accendat et devoret te et quinquaginta tuos. Obsecro, Domine, et super me descendat ignis ille, et devoret in me veterem hominem cum actibus suis. Hic est quinquagenarius primus quem tuus ignis devorat, ut ab omni opere servili requiescere faciat. Quinquagenarius autem secundus ipsa est activa vita quæ similiter finem habet, Sabbatum ex Sabbatho; hanc quoque in holocaustum, ignis tuus assumit, et in primo quidem quinquagenario crematur hircus, in secundo aries incenditur; tertius autem qui est resurrectionis vel contemplationis, finem non habet, sed cum Elia semper vivit. Unde bene lectum est in Evangelio, de magnis piscibus centum et quinquaginta tribus, qui omnes in unum piscem redacti sunt, quem super prunas positum septem discipuli viderunt, et una cum Jesu qui octavus erat, præsi sunt (*Joan. xxi*). Ipse numerus, hoc est centum et quinquaginta, qui sunt tres quinquagenarii et septem discipuli, requiem concorditer sonat, et sicut singuli quinquagenarii, ad unitatem; ita septem, ad octavam, hoc est ad Christum, tendunt, et in uno omnes consentiunt. Sicut autem unum corpus, unus panis, unus homo vel unus piscis Christus et omnes electi: ita diabolus cum omnibus reprobis unum corpus et unus hostis. Est enim *aquila grandis, magnarum alarum*, etc. (*Ezech. xvii*). *Aquila*, propter nimiam naturæ spiritualis perspicaciam; *grandis*, propter superbiam altitudinem; *magnæ alæ adhaerentes sibi et extollentes eum*, malignorum spirituum potestates; *longo membrorum ductu*, pessimi homines, quorum ministerio fungitur ad pugnandum contra bonos. Et bene, *longo*: quia adhuc quotidie veniunt, et durant usque in finem sæculi, ducatum superbie sequentes: *plena plumis*, fallaciæ dolis, et avaritiæ, quia easdem artes variis modis ad decipiendum transfigurant. *Venit ad Libanum*, animam semel fidei et vitæ merito candidatam. *Tulit medullam cedri*: cedrus imputribilis, altitudo spei, cujus medulla est charitas, quam singulariter nititur expugnare diabolus. *Summitatem frondium ejus avellit*, et sermonem sapientiæ qui excellentissimus est, evellit ab amore Dei. *Et transportavit in terram Sennaar*: hoc est fetoris eorum, quod significat inanem gloriam. *In die illa sibilabit Dominus muscæ, quæ est in extremo fluminum terræ Ægypti, et apî quæ est in*

terra Assur (*Isa. vii*). Sibilat, Domine, et huic muscæ immundæ, animæ meæ peccatrici, ut spiritus tuus bonus deducat me in viam rectam, ut vadam ad excelsam et montuosam promissionis terram, quæ de superioribus tuis irrigatur, et de cælo exspectat pluviam, non sicut terra Ægypti, quam fluvius de terra ebulliens totam cooperit. Non est enim mons oppositus; non est aliquod obstaculum concupiscentiis Ægypti; sed sicut de terrena mente ebulliunt super detectam animæ superficiem, sine mora decurrunt. Habet enim septem ostia fluvius Ægyptius, quæ de uno capite, id est superbia, derivantur. Horum extremum intelligitur luxuria carnis, de qua muscæ immunditiæ semper amatrices nascuntur: nec istam despicit superabundantia gratiæ, sed sibilat et evocat eam de extremo fluminum, et jungit apî quæ erat in terra Assur: *Et venient et requiescent simul in torrentibus vallium: et in cavernis petrarum, et in omnibus frutetis, et in universis foraminibus* (*ibid.*). Apis virgo est, sed quandiu est in terra Assur, hoc est elationis, mel non potest operari; sola enim repromissionis terra lacte et melle fluit: sibilante ergo gratia, musca et apis conveniunt, et simul requiescunt in torrentibus vallium. In illis torrentibus, et apis de superbiæ, et musca de luxuriæ sordibus emundantur. Torrentes vallium, disciplinæ sunt humilitatis. Quare torrentes? Quia si quis mæror, si qua gravitas in corrigendis vitiis, cito prætereunt: unde *mulier cum parit, tristitiam habet; cum vero peperit, jam non meminit pressuræ* (*Joan. xvi*): nam labor vertitur in amorem, et tadium in desiderium, et amaritudo in dulcedinem; sicque de torrentibus vallium proficiunt ad cavernas petrarum. Petræ, firmissimi atque fortissimi in fide patres sunt, in quorum passionibus velut suis exemplaribus, musca et apis quasi columbæ nidificantes requiescunt, unde non cessat manus eorum, non cessat pes; sed in omnibus frutetis honorum operum jugiter exercitatae, sic demum ad contemplationis foramina perveniunt. Hæc sunt opera tua, Domine Jesu, quia sunt bona valde. Sic Mariæ Magdalenæ sibilasti, de qua non unum, sed septem Ægypti flumina ejecisti. Vide quomodo requievit in torrentibus vallium; intravit inter epulas discumbentium, cucurrit ad pedes Jesu; effundebat super eos torrentes lacrymarum: ad lavanda sui Domini vestigia, non alias quam oculorum suorum undas attulit, capillis suis pro linteis usa est, tum vero ubi affectus vehementior incanduit et uberauit, carbo lacrymarum imbre respersus fortius exarsit (*Matth. xxvi; Luc. vii*). Videres ab illa sacratis vestigiis celeberrima et insatiabilia oscula infigi; videres effusæ unctionis suavitate totam domum compleri.

Quid igitur illa nisi in torrentibus vallium requiescebat, de qua tot et tanti gratiæ torrentes effuebant? unde et dimissis ei peccatis multis, quia multum dilexerat, jam, sicut columba quæ lacte est lota, residebat ad pedes Jesu juxta fluentia plenissima;

cum quidem soror ejus Martha satageret circa fre-
quens ministerium. Quid memorem de sepulturæ of-
ficio quod prævenit: de pedibus ascendens ad unctio-
nem capitis, cum in ea fremeret illud avaritiæ se-
pulerum fetens, odorem pietatis ferre non susti-
nens? Non potuit amor tantus, Christo etiam mo-
riente mori: fugientibus et latentibus viris (hoc est
apostolis) mulier imperterrita *stabat ad monumen-
tum, plorans (Joan. xx)*. Non habebat vinum, et tota
super mortuum ardebat. Corpus erat sublatum, et
a monumento recedere non valebat; quo plus de
manibus et oculis auferebatur, eo ardentius animus
insequebatur. Si fieri potuisset, redimendo corpori
sepulerum lacrymis impleisset; *stabat, inquit, plo-
rans, id solum ei de te residebat; corpus erat subla-
tum, sed quis auferat ei ploratum? Indulge domina,*
*indulge totis habenis, et effundere procurrens in in-
fatigabiles lacrymas, donec sublatum, imo resurgen-
tem, Dominum tuum consequaris; iterum et iterum
inclinare, vel locum vacuum ubi positus fuerat sæ-
pius intueri; amplius et amplius ipse te ad ploran-
dum locus irritat, dum ejus quem quæris absentiam
tibi præsentat. Vidit, inquit, duos angelos in albis
sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi fuerat
positum corpus Jesu; mulier, inquit, quid ploras?
quem quæris? (Ibid.) Equidem benenoveratis, o piis-
simi angeli, quid ploraret et quem quæreret; quare
illam commemorando iterum in fletus excitastis? Sed
prope erat insperatæ consolationis gaudium, ideo
tota vis doloris et plorationis excurrat. *Conversa re-
trorsum vidit Jesum stantem, et nesciebat quia Jesus
est (ibid.)*. O pium, o delectabile pietatis spectacu-
lum! Ipse qui quæritur et desideratur, et occultat
se et manifestatur: occultat se ut ardentius requi-
ratur, et requisitus cum gaudio inveniatur, inven-
tus cum sollicitudine teneatur, et tentus non dimit-
tatur; donec in amoris sui cubiculo mansionem fa-
cturus introducatur. Hac arte ludit sapientia in orbe
terrarum, et deliciae ejus esse cum filiis hominum.
Mulier, quid ploras? quem quæris? (Ibid.) habes
quem quæris, et ignoras? habes verum et æternum
gaudium, et ploras? habes intus quem foris requi-
ris? Vere stas *ad monumentum foris plorans (Ibid.)*:
mens tua monumentum meum est, illic non mor-
tuus, sed in æternum vivens requiesco, mens tua
hortus meus est. Bene existimasti quia hortulanus
sum, secundus Adam ego sum, operor cum custo-
dio paradysum meum. Fletus tuus, pietas tua, desi-
derium tuum, opus meum est: habes me intra te,
et nescis; ideo quæris foris, et ecce ego foris appa-
rebo, ut te intro reducam, et invenias intus quem
foris quæris. Maria, novi te ex nomine, disce me
cognoscere ex fide. *Rabboni, id est, Magister: quod
est dicere, doce me quærerere te, doce me tangere et
ungere te. Noli, ait, me tangere sicut hominem, nec
sicut prius tetigisti et unxisti mortalem: nondum
ascendi ad Patrem meum; nondum credidisti me Pa-
tri coæqualem, coæternum et consubstantialem:
hoc igitur crede, et tetigisti me. Hominem vides,**

A ideo non credis: quod enim videtur, non creditur.
Deum non vides, crede et videbis, credendo me tan-
ges, sicut illa mulier quæ vestimenti mei simbriam
tetigit, et confestim sanata est (*Matth. ix*); quare?
quia fide sua tetigit me. Hac manu tange me, his
oculis quære me, his pedibus festina currens ad
me, nec longe a te sum, Deus enim appropinquans
ego sum, verbum in ore tuo et in corde tuo sum,
quid propinquius homini quam cor suum? Illic intus
invenior a quibuscunque invenior, nam quæ foris
videntur, opera quidem mea sunt, sed transitoria
sunt, sed caduca sunt, ego autem, horum artifex, in
secretissimis et mundissimis cordibus inhabito.
*Data est tibi, Domine Jesu, omnis potestas in cælo et
in terra (Psal. viii)*, rex magne, rex virtutum; quia
factus es obediens Patri usque ad mortem, mortem
autem crucis. Ecce *elevata est magnificentia tua
super cælos (II Reg. ii)*, et omnia subjecta sunt sub
pedibus tuis. Regnavit David prius in Hebron se-
ptem annis super Judam, postea vero unctus est su-
per universum Israel, et regnavit in Israel triginta
tribus annis. Cum autem super Judam tantum un-
gereris, fortissime David, in Hebron, jam mortuus
erat in eis Saul rex superbie: alioquin vivente illo,
et dominante eis peccato, non dicerent tibi, *Os no-
strum et caro nostra es*. Quis enim membrum Chri-
sti, et membrum simul potest esse meretricis? *aut
quæ conventio Christi ad Belial? Ecce nos (inquit)
os tuum et caro tua sumus (II Cor. vi)*; sed et heri
et nudius tertius cum esset Saul rex super nos, tu
eras educens et reducens Israel, et vere sic est: re-
gnante adhuc principe tenebrarum super nos, tu su-
stines in multa patientia vasa iræ apta in interitum,
et exis ante nos provocans ad bellum contra vitia,
et liberas, et educis indignos de manu peccatorum.
Idcirco primus Judas, id est, confessio, ungit te su-
per se regem in Hebron; mortuo quippe Saule, be-
nificiorum tuorum reminiscitur, et, errorem suum
confitendo, transitum facit de peccatis ad te, rex ju-
stitiæ? Regnas autem super Judam septem annis
in Hebron, quoniam reddis eis septuplum in sinu
eorum, et septuplum vitiis expiatis, quibus præ-
erat superbus Saul, tua virtute septuplici refor-
mas. Postea transitus regni tui fit in Jerusa-
D lem super universum Israel, quia per negotiam
confessionis, illuminatis jam sensibus perveni-
tur ad visionem pacis, in qua factus est locus,
et ipse est mons quem constitueras discipulis, ut
irent in Galilæam, ut viderent et adorarent te
ibi post resurrectionem tuam, quia jam unxerat
te Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis,
istam despicit superabundantia gratiæ, sed sibila
regum terræ. Porro in Jerusalem regnas triginta
tribus annis: triginta tres habet decades, lex quæ
decem præceptis consistit, in ternario triplex animæ
profectus accipitur, quæ vivendo, meditando, vel
amando legem Dei custodit. De primo dicitur: *Lau-
dabo Deum in vita mea (Psal. cxlv)*; de secundo:
Lex tua meditatio mea est (Psal. cxviii); de tertio:

Quomodo dilexi legem tuam, Domine (ibid.). Tres A vero qui super triginta sunt, quosdam contemplati-
vorum excellentissimos indicant, qui puritate con-
scientiæ, plenitudine sapientiæ, perfectione charita-
tis, summæ Trinitati approximant. Hic est etiam
numerus fortissimorum, qui sunt in exercitu tuo
potentissimi; quorum tamen eminentissimi usque
ad sapientiam et fortitudinem tuam non perveniunt,
quoniam quis in nubibus æquabitur Domino, similis
erit Domino in filiis Dei? (Psal. LXXXVIII.) Tu es
quasi tenerrimus ligni vermiculus (II Reg. XXIII); qui
virginaliter editus, humilitate et charitate tua om-
nem perforas duritiam, imo impetu Spiritus tui
octingentos interficis principes malitiæ. Quis ita
fortis, ut tu? quis ita misericors, qui flesti super Je-
rusalem, planctum fecisti super interitu inimicorum
tuorum? Et nunc, Domine, doles tu super Saul et
Jonathan filium ejus, qui occumbunt quotidie super
montes Gelboe. Nisi enim doleres, non clamares de
coelo: Saule, Saule quid me persequeris? (Act. IX.)
quos enim, Saul, nisi superbos in Ecclesia tua præ-
latos significat, qui ab humero et sursum eminere
sibi videntur super universum populum? Quid vero
per Jonathan, nisi dociles et elegantis ingenii ado-
lescentes, qui moribus et colloquiis majorum deprava-
vati, amicitiam suam non possunt excolere cum Da-
vid, nisi furtim et quasi caventes ab insidiis detra-
hentium et illudentium sibi? Merito ergo ploras, o
benigne David, super Jonathan filium ejus, plorandi
enim non essent, si bene occubuissent. Sed super
montes Gelboe qui decurrunt in profundum, nec ros
gratiæ, nec pluvia doctrinæ veniet amplius, quia ibi
abjectus est clypeus fortium (II Reg. I), clypeus Saul.
Clypeus fortium, spes est divinæ protectionis, quo
ignita diaboli jacula repelluntur, quibus graviter vul-
neratus est Saul a sagittariis, in tantum ut seipsum
desperatione interficeret. Clypeus autem Saul, pro-
priae virtutis confidentia est, quæ non valet resistere
sagittis incircumcisorum: vae autem his qui amiserunt
sustinentiam! hoc est, clypeum fortium. Et,
maledictus homo qui confidit in homine, quod est,
clypeus Saul, erit enim sicut myricæ in deserto, quia
nec ros, nec pluvia veniunt super vos, montes Gelboe.
Quomodo ceciderunt fortes? Etenim si fortes, quo-
modo ceciderunt? et, si ceciderunt, quomodo fortes?
sed: Non gloriatur sapiens in sapientia sua, neque
feris in fortitudine sua (Jer. IX; I Cor. I); sed:
Qui gloriatur, in Domino gloriatur (II Cor. X), et qui
stat, videat ne cadat (I Cor. X). Nam etsi sint aquilas
velociores, ut contemplativos velocitate intellectus
supervolent: etsi leonibus fortiores, ut in fortitudine
operis veros prædicatores superent, tamen si de se
presumentes, clypeum salutis abjiciunt: erunt cor-
ruentes coram inimicis suis; qui autem confidit in
Domino, sicut mons Sion non commovebitur in
æternum. Sed maluit Saul incumbere super hastam
suam, quam inniti super Dominum, idcirco baculus
Ægypti arundineus perforavit manum ejus. Sua
cum hasta, et suus auriga, qui currum insolentia

ejus agitabat, interfecit. Sciebam, inquit, quomodo vivere
non posset (II Reg. I). Nescit enim humiliari arro-
gantis obstinatio, ut vivere possit. Jube, rex justis-
sime David, jube puero tuo (id est spiritui puræ di-
cretionis) ut interficiat in me Amalechitam hunc
armigerum Saulis, qui ausus est etiam nunc quotidie
manum mittere in Christum Domini. Ne pluas super
nos coturnices, Domine, desideria carnis nostræ,
quæ non nisi duobus cubitis levantur a terra, quia
non attingunt dona Spiritus sancti. Ne pluas super
nos, sicut pulverem, carnes, quia caro pulvis est, et
in pulverem deducit. Omne quod intrat in os, in
ventrem vadit, et in secessum emittitur (Matth. XV):
talis est omnium voluptatum carnalium finis, et sicut
arena maris, volatilia pennata (Psal. LXXIII): gaudet
edacitas, pennulas movet, sed mox in arenam maris
convertitur: gaudet luxuria, modicum volitat, sed
mox in arenam maris transit: omnis dulcedo carnis
in amaritudinem finit; modicum levant infelicem
animam, sed mox aggravant in arenam. Tu autem,
Domine, manna nimirum es sicut semen coriandri
(Exod. XVI), quod fractum mola candorem producit,
et dulcedinem quasi panis oleati: hic est panis an-
gelorum, quem manducavit homo. Dicunt adhuc in-
creduli: Manku, quid est hoc? (Ibid.) quia minutum
et humilem vident, et quasi despectum sermonem
tuum, et ideo redeunt et concupiscunt carnes ma-
gnas Ægyptias, quia nesciunt, neque gustaverunt
absconditum intus mannae saporem, habentem omne
suavitatis delectamentum (Sap. XVI), redeunt ad
carnes, exsiccant eas ad solem in circuitu castrorum.
Mira res, uno eodemque sole, et carnes indurantur,
et manna liquescit! (Exod. XVI.) siccantur carnes, ut
amplius durabiles sint; indurantur iniqui, ut suas
diutius expleant voluptates: tuum autem manna li-
quefiebat, cum sol incalesceret, quia anima mea
liquefacta est, ut dilectus locutus est (Cant. V). Inca-
lesce super nos, sol meridiane, ut liqueat manna, et
fluant aromata illius sicut torrens in austro (Psal.
CXXV). Colligite, filii Israel, colligite manna, et fran-
gite mola, et replebitur sicut adipe et pinguedine
anima nostra. Molestus est labor, sed fructuosus:
Labores manuum tuarum manducabis, et jam beatus
es, et bene tibi erit (Psal. CXXVII) in futuro; frangite,
inquam, mola, corpus et animam, et invenietis me-
dullatum corpus, jejuniis, laboribus, vigiliis; ani-
mam, divinæ legis studiis. Non excidat tibi lex de
ore cordis tui, volve, revolve, versa et reversa, et
tunc intelliges quid sapiat manna. Sic faciebat ille
qui dicebat: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua,
super mel et favum ori meo (Psal. CXVIII). Esto apis
virginea, collige de flosculis man: habes hortum
voluptatis plenum rosis et liliis, mira varietate depi-
ctum; quidquid illic invenies, suave est et odorife-
rum; conde abundanter alveolo tuo: et quid am-
plius dicam? unus idemque cibus et api mel, et
cervo fons aquæ, et panis qui cor hominis confirmat;
hic est panis oleatus: sanat ægrotum, roborat sana-
tum, faciem exhilarat omne delectamentum et omne

nem saporem suavitatis habet. Ubi sunt coturnices? A ubi sunt carnes exsiccatae? certe putruerunt in dentibus edentium. Si in dentibus putruerunt, quanto magis in ventribus? imo etiam computruerunt iumenta in stercore suo, panis autem angelorum quem manducavit homo, putrescere nescit; non vadit in recessum, sed tendit in excelsum; illuc reducit hominem, unde traxit imaginem. Dives es, Domine, et indeficiens est horreum tuum; ciba hodie pauperem tuum de micis quae cadunt de mensa filiorum tuorum: clamat egenus tuus ad fores tuas, quia non habet hodie quod manducet. Domine, sic infirmus etiam sum, quod os meum aperire non possum. O quam sanus erat qui dicebat: *Os meum aperui, et attraxi spiritum!* (*Ibid.*) Ergo, Domine, aperi labia mea, et ciba me laude tua, verus est cibus: de alio cibo non vivit tota civitas tua Jerusalem, quoniam tu adipe frumenti satias, et torrente voluptatis tuae inebrias. Vae his qui jejulant a laude tua, nimirum sedent super stercore sua, ut bibant urinam peccatorum suorum, hoc est, temporalibus inhiant, ut carnis illecebras expleant: talibus enim das terram aeneam et caelum ferreum, ut non pluat eis annos tres et menses sex, quia nec fidei, nec bonorum operum fructum faciunt. Terram habent aeneam, quia labia eorum sicut cymbalum tinniunt, et caelum ferreum, quia cor durum et inflexibile gerunt. De quibus Psalmista: *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum* (*Psal. Lxix*); non vivunt isti de laude tua, Domine, sed moriuntur fame, non panis et aquae, sed verbi tui. Non autem interficies fame animam justis, quia in tempore siccitatis praecipisti corvo et viduae Sareptanae, ut pasceret servum tuum Eliam (*III Reg. xvii*). Tu enim pascis, Domine, pascentes te: unde etiam hydria farinae et lecythus olei non deficit viduae pascenti te. Pascit te corvus, pascit et vidua, sed vidua, pane subcinericio; corvus, carne vespertina. Peccator, corvus est: corvus erat Zachaeus publicanus; unde volavit in arborem sycomororum. *Hodie, inquit, oportet me apud te manere* (*Luc. xix*), hodie corvus pascet Eliam. Quomodo pavit? *Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus* (*ibid.*), ergo pavit Christum, et pauperes cum Christo; imo in pauperibus, Christum. Unde? de carnis: hoc est, de temporalibus: temporalia enim et carnalia pro Christo relinquere, hoc est, Christum carnibus pascere. Et hoc vespere fit, in confinio tenebrarum et lucis, ut proficiat et dicatur, *vespere et mane dies unus* (*Gen. i*). Prius pascit corvus, deinde vidua; corvus enim, vidua fit; corvus mutatur in columbam, et gemitus edit. Quare? quia vidua est, quia mortuus est Sponsus, quia lavit eam a peccatis suis, hoc est, a nigredine corvi. Sponsus ejus mortuus est, unde etiam in memoriam ejus duo ligna colligit, ut faciat sibi et filio suo (hoc est, spiritui) modicum viatici, et moriatur cum sponso suo. Sed prius pasendus est Elias, et de ipsa farinula novae conspersionis, faciendus est subcinericius panis par-

vulus. Operum nostrorum primitias requirit Christus, et non ut alta sapiamus, sed humilibus consentiamus, caventes a fermento Pharisaeorum, *quod est hypocrisis* (*Matth. xvi*). Iste simplex et humilis intellectus, subcinericius panis est parvulus, quem a nobis exigit Christus: nec sine farina vel modico olei debet esse bona mulier, quia *hilarem datorem diligit Deus* (*II Cor. ix*). Sed quisquis habet farinae vel olei paululum, sibi videtur, quia esurit et sitit justitiam. *Non habeo, inquit, nisi quantum pugillus capere potest farinae in hydria, et paululum olei in lecytho* (*III Reg. xvii*). Pugillus, exigua est capacitas; farina, mundus et subtilis fidei candor; hydria, humilitatis circumspecta custodia, ne ventus superbiae tantam gloriam in pulverem deducat et dispergat. Qui modicum in se habet, intelligit, quibus armis debet custodire, ne et hoc ipsum amittat. Ergo, Domine, corvus et vidua pascunt te in Sarepta Sidoniorum, cui ficus maledicta aruit in terra Judaeorum. Publicani, meretrices, et peccatores praecedunt Pharisaeos in regnum caelorum. In domo Pharisaei foris discumbis, in domo peccatricis intus epularis. Pasce, Domine, *pullum corvorum* (*Psal. cxlvi*), filium peccatorum clamantem ad te, *quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me* (*Psal. xxvi*), tu autem non relinquis sperantem in te. Indurasti, Domine, cor nostrum, indurasti cor nostrum, ne timeamus te, opposuisti unguem, ne transiret oratio. Aufer a nobis, Domine, sicut et promisisti *ter lapideum* (*Ezech. xxxvi*), et da nobis carneum, ut spiritum tuum ponas in medio nostri. Spiritus tuus adveniens, initium sapientiae, timorem Domini quasi basim et fundamentum ponit: timor autem Domini stabile cor facit, ut domus septemplex gratiae superaedificata perseveret immobilis. Tu nosti, Domine, quam inquietum est cor meum, et instabile sicut pulvis et velut arena maris, ut quidquid molliar superaedificare, potius in ruinam capitis videar coacervare. Quam bene dictum est: *Peccatum peccavit Hierusalem, propterea instabilis facta est* (*Thren. i*). Peccatum peccavit, scelus coacervavit, propterea instabilis facta est, nunc foris, nunc intus, nunc in angulis platearum garrula et vaga, quietis impatiens nec valens in domo consistere pedibus suis. Ecce quam bene depicta est meretricialis vecordia animae meae, et quid faciam? Revertere ad priorem virum tuum, et noli divaricare pedes tuos omni transeunti; propterea instabilis et vilis facta es, nimis iterans vias tuas: peccatum peccavit Hierusalem, vias suas nimium iteravit! Redi ergo ad virum tuum priorem, et dic ei: *Confige timore tuo carnes meas* (*Psal. cxviii*): et ille tibi: *Prohibe linguam tuam a malo* (*Psal. xxxiii*), coerce gulam, jugula luxuriam, omnes corporis tui illicitos motus amputa. *Quicumque sunt Christi, carnem suam crucifixerunt* (*Gal. v*): non satis est hoc; fecerunt hoc philosophi, fecerunt hoc inanis gloriae cupidi, faciunt hypocritae; carnem suam crucifixerunt, sed mercedem a Christo non acceperunt: quare? quia timorem Domini non habuerunt

Confige timore tuo carnes meas, multi carnes confixerunt, non tui timore, sed vanitatis timore: non satis est hoc; *confige timore tuo*, non solum carnis, sed animæ luxuriam. Animæ luxuria, est inanis gloria: *Perdidisti omnes qui fornicantur abs te* (Psal. LXXII). Quid refert perire carnis immunditia, an animæ luxuria? Ergo non solum carnis, sed et animæ crux tollenda est. Membrorum mortificatio, crux carnis est; crux animæ, timor Domini: timor Dei configit animam, ut non respiciat ad dexteram neque ad sinistram. Est et tertia crux Spiritus, quæ est charitas. Christo, ait Apostolus, *confixus sum* (Gal. II), *quis me separabit a charitate Christi* (Rom. VIII)? illa crux (hoc est, charitas) cor meum carneum et molle et tenerum facit, unde et per vitulum tenerrimum Christum intelligamus, præ nimia charitate crucifixum. Ad illam ergo crucem qui pervenit, compositam nubem transit, et in conspectu Dei orationem effundit. Unde etiam Moysen in monte Sinai sex diebus nubes operuit, *septimo autem die vocavit eum Dominus de medio caliginis*. Erat autem, inquit, *species gloriæ Domini, quasi ignis ardens super verticem montis, in conspectu filiorum Israel*. Ingressusque Moyses medium nebulæ, ascendit in montem (Exod. XXIV). Quid enim per sex dies, quibus nube tegitur Moyses, intelligitur, nisi sex illæ virtutes quibus ascenditur ad sapientiam? in solo autem vertice sapientiæ, ignis charitatis ardentissimæ speciem divinæ gloriæ declarat: quidquid infra septimum sapientiæ gradum est, caligo reputatur et nubes. Prima igitur crux, per timorem et pietatem, et scientiam, carnem crucifigat: secunda crux, animæ fortitudinem, consilium et intellectum possideat; ut fortitudine terreat diabolus, consilio dirigat proximum, intellectu custodiat semetipsum: nam tertia crux, hæc omnia transcendit, et collecta in unitate charitas, in pace in idipsum dormiens requiescit. In principio, Domine, *cælum et terram* (Gen. I), hoc est, angelicam et humanam naturam creasti, sed facta hac brevi mentione de angelis, ad solum hominem sermo tuus convertitur: *Terra autem erat inanis et vacua, et tenebræ super faciem abyssi* (ibid.). Videmus, Domine, et præsto est sensibus nostris, magna et mirabilis hæc machina mundi, quæ sua pulchritudine et magnitudine, sapientiam, et virtutem, et bonitatem immensam, et incomprehensibilem et æternam prædicare non cessat. Verum et hæc quamvis omnium et sensum et facundiam mortalium superent, ad novum potius cælum et terram novam, quæ tu modo creare te asseris, aciem mentis intendere libet. Dicis enim in Evangelio, quia *Pater meus usque modo operatur, et ego operor* (Joan. V): quid nisi novum cælum et novam terram? De abyssis enim terram formas, et de terra cælos: peccator, abyssus est; sed cum de tenebris facis lumen splendescere, ut abjiciant opera tenebrarum, et induantur arma lucis (Rom. XIII); novam terram, et novum cælum creasse cognosceris. Ecce animadverto, Domine, quia terra mentis meæ adhuc inanis

A et vacua est, et tenebræ super faciem abyssi. inanis est, quia fluitat misera inquietitudine, per inania nugarum, et phantasmatum suorum, vacua honorum operum fructibus. Vel, sicut habet alia Translatio, *invisibilis et incomposita*. Est enim velut quoddam chaos, confusione sua teterrimum et involutum, ignorans tam finem suum quam principium, et naturæ suæ modum, nisi quod a summo Creatore de nihilo mirabiliter factam se credit, et post hanc vitam, vel ad inferos pro suis meritis, vel ad cælos pro misericordiâ sui auctoris transferendam. Incomposita sane est, quæ virtutum decorem et divinæ imaginis, cui assimilata est, speciem non servat. Ideo in abyssum cæcitatæ suæ retunditur, et tenebris illusionum suarum facies illius obscuratur. Talis est anima mea, Deus meus, talis est anima mea; terra est inanis et vacua, invisibilis et incomposita, et tenebræ super faciem abyssi. Verumtamen ait: *Abyssus dedit vocem suam* (Habac. III), et: *Abyssus inferior et obscura, invocat abyssum superiorem* (Psal. XLII); te qui exsuperas omnem sensum. Invocat te, Domine, abyssus mentis meæ, ut etiam de me novam terram et novum cælum crees. Hoc invocabat David, et nos cum David invocamus: *Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis* (Psal. I). Jam aliquid se factum esse sciebat, sed nova creatura, novum cælum et terram fieri se poscebat. *Auribus nostris audivimus, et patres nostri narraverunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum* (Psal. XLIII): hoc opus est in diebus, unde dicit: *Pater meus usque modo operatur, et ego operor* (Joan. V). Finxisti enim sigillatim corda eorum, creans in eis lucem, et dividens lucem a tenebris, appellans lucem diem, et tenebras noctem: hoc est quod operatus es in diebus eorum, et in diebus antiquis; horum dierum, senex Abraham, et alii quamplures pleni fuisse commemorantur, sicut et illi quibus dicebat Apostolus: *Fuistis aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino* (Ephes. V). O Creator optime, si usque modo operaris opus hoc quod operatus es in diebus antiquis, quare et in anima mea opus hoc non operaris? Anima enim mea inanis et vacua est, et tenebræ super faciem abyssi, die ut fiat lux (Gen. I), et fiet! jam creasti eam, ut aliquid sit, crea eam, ut lux sit. Die ut fiat lux, et fiet lux. Hoc opus et in Lazaro et in Paulo operatus es; illius facies sudario ligata erat, quia tenebræ erant super faciem abyssi. Hujus ab oculis (cum baptizaretur) *tanquam squamæ ceciderunt* (Act. IX), ut revelata facie gloriæ Domini specularetur; quæ cor meum assidue coram te faciunt dormire, per has, apostoli et in agone tuo dormitabant: *erant enim, inquit, oculi eorum gravati* (Marc. XIV). Sed jam hora est, Domine, *de somno surgere* (Rom. XXIII), tuba tua crebrius intonante, *Surge, qui dormis, et exsurge a mortuis, et illuminabit te Christus* (Ephes. V). Illumina, Christe, tenebras meas; die animæ meæ: Fiat lux, et fiet lux.

DROGONIS CARDINALIS

LIBER

DE CREATIONE ET REDEMPTIONE PRIMI HOMINIS.

(*Biblioth. Patr. ibid., p. 541.*)

Beata illa et sempiterna Trinitas, Pater et Filius A et Spiritus sanctus, unus Deus, scilicet summa potentia, summa sapientia, summa benignitas, creavit quamdam trinitatem ad imaginem et similitudinem suam, animam videlicet rationalem, quæ in eo præfert vestigium quoddam illius summæ Trinitatis, quod ex memoria, ratione, et voluntate consistit. Creavit autem hoc modo, ut manens in illo, participatione ejus esset beata, aversa ab illo, quocunque se conferret, remaneret misera. Sed hæc trinitas elegit potius per motum propriæ voluntatis cadere, quam ex gratia Conditoris per arbitrium stare. Cecidit ergo per suggestionem, delectationem consensus ab illa summa et pulchra Trinitate, scilicet potentia, sapientia, puritate, in quamdam contrariam, et sordidam trinitatem, infirmitatem, cæcitatem, immunditiam. Memoria enim facta est impotens et infirma ratio imprudens et tenebrosa voluntas impura.

Porro memoria quæ simplicis divinitatis potentiam stans cogitabat, ab illa cadens, et velut super saxa corruens, in tres partes contracta dissiliit, scilicet in cogitationes affectuosas, onerosas, otiosas. Affectuosas voco illas in quibus illa afficitur, ut in curis rerum necessariarum, edendi, bibendi, cæterarumque innumerabilium; onerosas, ut in exterioribus administrationibus; otiosas, quibus nec afficitur, nec oneratur, et tamen ab æternorum contemplatione per illas distenditur, ut si cogitem equum currentem, aut avem volantem. Rationis quoque triplex casus est, ejus siquidem est examinare bonum et malum, verum et falsum, commodum et incommodum. In quibus discernendis tanta caligine cæcatur, ut sæpe in contrarium ducat judicium, capiens malum pro bono, falsum pro vero, noxium pro commo-
 dum, et e converso. Nunquam vero in his falleretur, si nunquam lumine quo creata est privaretur, sed quia ipsa inde cecidit, procul dubio nihil aliud quam tenebras suæ cæcitatibus invenit. Unde factum est ut etiam instrumentum perderet, quo illa administraret, scilicet illud trivium sapientiæ, ethicam, logicam, physicam, quas nos possumus aliis nominibus nuncupare, moralem, inspectivam, naturalem scientiam. Si quidem per ethicam eligitur bonum, id est virtutes; reprobatum malum, id est vitia. Per logicam cognoscitur verum et falsum. Per physicam commodum et incommodum, id est quid

in usum assumendum sit, quid respiciendum. Sequitur voluntas, cujus ruina similiter tripartita est. Quæ enim summæ benignitati et puritati inherere, et eam solam diligere debuit, per propriam iniquitatem a supernis in hæc infirma lapsa; concupiscentiam carnis, et concupiscentiam oculorum, et ambitionem sæculi dilexit. Quid hoc infelicis casu potest estimari? ubi pereunte memoria, ratione, voluntate, tota animæ substantia pariter perit. Verumtamen hunc tam gravem, tam sordidum, tam tenebrosam lapsum nostræ naturæ reparavit illa beata Trinitas, memor misericordiæ suæ, immemor culpæ nostræ. Venit ergo a Patre missus Dei Filius, et dedit fidem. Post filium missus est Spiritus sanctus, et docuit, deditque charitatem. Itaque per hæc duo, id est fidem et charitatem, facta est spes redeundi ad patriam. Et hæc est trinitas, scilicet fides, spes, charitas, per quam, velut per tridentem, reduxit de limo profundi ad amissam beatitudinem illa incommutabilis et beata Trinitas, mutabilem, lapsam, et miseram trinitatem. Et fides quidem illuminavit rationem, spes erexit memoriam, charitas vero purgavit voluntatem. Cum igitur venit, ut dictum est, Filius Dei factus homo, qui erat Deus, tanquam bonus medicus dedit præcepta, quibus observatis reformaretur salus amissa. Ut ergo præceptis fidem faceret, exhibuit signa, ut eorundem præceptorum persuaderet utilitatem, promisit beatitudinem. Est autem fides, alia præceptorum, alia signorum, alia promissorum, id est qua credimus in Deum, qua credimus Deum, qua credimus Deo. Per fidem præceptorum credimus in Deum. Credere autem in Deum est in eum sperare, et eum diligere. Per fidem signorum credimus Deum qui talia potest, et omnia potest. Per fidem promissorum credimus, qui quidquid promittit, veraciter complet. Similiter quoque spes triplex est, et procedit de prædicta triplici fide; nam de fide præceptorum oritur spes veniæ, de fide signorum, spes gratiæ, de fide promissorum, spes gloriæ. Charitas itidem ternario numero colligitur, de corde puro, de conscientia bona, de fide non ficta. Puritatem debemus proximo, conscientiam nobis, fidem Deo. Puritas autem est, ut quidquid agitur, aut ad utilitatem proximi, aut ad honorem fiat Dei, maxime tamen exhibenda est proximo, quia Deo omnino manifesti sumus; proximo, autem non possumus, nisi quantum nos illi cor nostrum aperimus. Con-

scientiam bonam in nobis faciunt duo, poenitentia et continentia, quoniam scilicet per poenitentiam commissa peccata punimus, et per continentiam deinceps punienda non committimus, et hæc debemus nobis. Post hæc sequitur fides non ficta, quæ Deo vigilanter exhibenda est, ut nec propter proximum, cui nos impendimus, offendamus Deum, nec propter conscientiam, quam per poenitentiam, et continentiam in humilitate custodire volumus, minus exsequamur mandatorum Dei obedientiam, et hæc est fides non ficta. Non ficta autem ponitur ad differentiam mortuæ fidei, et fictæ. Mortua fides est, quæ sine operibus est. Fides ficta est, quæ ad tempus credit, et tempore tentationis recedit. Unde et fides ficta, id est fragilis dicitur.

Est præterea et alius resurgendi modus sub eodem numero comprehensus, primi hominis casui compositus. Adam quippe in paradiso positus, primo perdidit circumspeditionem Dei. Testatur enim beatus Augustinus quod nequaquam hominem tentator de paradiso eiecisset, nisi aliqua elatio in anima hominis præceisset, cum verissime scriptum sit. *Ante ruinam exaltatur cor* (Prov. xvi). Secundo perdidit justitiam, quoniam uxoris voci plus quam divinæ obedivit. Justitia enim est virtus, quæ sua cuique reddit. Tertio amisit iudicium, cum post peccatum correptus, oblique per mulierem retorsit propriam culpam in actorem dicens: *Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedi* (Gen. iii). Eisdem ergo virtutum gradibus redeundum est homini in exilio posito, quibus privatus expelli meruit de paradiso. Primum itaque faciendum est iudicium; deinde exercenda justitia, tandem circumspectio adhibenda. Et iudicium quidem nobis, ut nos ipsos iudicemus, et accusemus justitiam proximo; circumspeditionem vero debemus Deo. Hanc redeundi viam ostendit nobis Michæas propheta, dicens: *Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te: utique facere iudicium, et diligere misericordiam, ambulare sollicitum cum Deo tuo* (Mich. vi). Hanc salutis viam testatur Apostolus docuisse Christum, dicens: *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem et secularia desideria, sobrie, et iuste, et pie vivamus in hoc sæculo* (Tit. ii). Sobrie scilicet quantum ad nos, iuste ad proximum, pie ad Deum. Qui etiam manifestius intulit circumspeditionem Dei subjungens: *Expectantes adventum gloriæ magni Dei, et Salvatoris nostri Jesu Christi* (ibid.). Et in multis aliis sacræ Scripturæ locis hic ordo vitæ, et institutio, si diligenter queratur, potest inveniri, ut illud: *Beatus vir qui in sapientia morabitur, et qui in justitia sua meditabitur, et in sensu cogitabit circumspeditionem Dei* (Eccli. xiv). Moratur quippe in sapientia, et sapiens est, qui semetipsum hic semper dijudicat ut æternum Dei iudicium evadat. Si enim ait Apostolus, *nosmetipsos dijudicaremur, non utique iudicaremur; cum iudicamur autem a Domino, corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur*

(I Cor. ii). Sapiens est enim non secundum sapientiam hujus sæculi, sed secundum illam sapientiam quæ trahitur de occultis, per quam utique miræ Dei opere agitur, ut electi quique tusionibus et pressuris hic attriti in ædificio veri Salomonis sine sonitu mallei postea construantur.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris (Isa. xi. Pro paradiso, quem perdidimus, restitutus est nobis Salvator Christus. Sicut ergo de uno fonte paradisi quatuor flumina ad irrigandum paradysum derivantur, ita de peccatoris ejus arcano procedunt quatuor fontes, ex quibus oriuntur quatuor genera aquarum, unde tota per universum mundum irrigatur Ecclesia. Sunt autem quatuor fontes veritas, sapientia, virtus, et charitas. Ex his ergo fontibus hauriuntur aquæ, ex singulis scilicet singulæ. Nam de fonte veritatis sumuntur aquæ iudiciorum; de fonte sapientiæ, aquæ consiliorum; de fonte virtutis, aquæ præsidiorum; de fonte charitatis, aquæ desideriorum. In aquis iudiciorum cognoscimus quid liceat vel non liceat; in consiliis discernimus quid expediat vel non expediat. Sed quia electis viris recte per hæc gradientibus non desunt tentationes: tentantur autem de duobus: aut enim terroribus concutiuntur, aut blandimentis seducuntur. Ideo armandi sunt contra terrores præsiis divinæ virtutis contra blandimenta desiderii supremæ charitatis. Desideriis enim meliorum superantur, ut ait quidam sanctus, desideria deteriorum; vel sic possumus procedere. Quid prodest nosse quid liceat et expediat, quod utique docent iudicia atque consilia, si posse perfici minime contingat? Ideo post aquas iudiciorum et consiliorum querendæ sunt aquæ præsidiorum. Rursum et nosse et posse quid valeat, si horum omnium non est finis charitas? Recte itaque post iudicia, post consilia, post præsidia hauriuntur de fonte charitatis desideria, ut videlicet quidquid sapimus et loquimur, quidquid operamur aut patimur, finis vitæ æternæ concludat. Sed ut hæc quæ dicta sunt de fontibus et aquis clarius eluceant, Scripturarum exemplis esse comprobanda puto, aurique similitudines, quas protulimus vermiculandas argento. Ac primum quod dictum est, quatuor illos fontes de pectore Jesu manare, nullum arbitror ambigere. Quomodo autem ex eisdem fontibus hauriuntur prædictæ aquæ, id elaborandum est. Veniat ergo David et dicat: *Ut quid ex fonte veritatis procedant iudicia. Hoc certe videtur: sensisse, cum diceret: De vultu tuo iudicium meum prodeat* (Psal. xvi). Neque enim vir sanctus iudicium suum diceret, quod de vultu Dei, id est de veritate non prodiret. Noverat enim electos veritatis iudiciis, tanquam virga ferrea regi, quia sub eorum regimine se esse sentiebat, exultans psallebat: *Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa, desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum, et dulciora super mel et favum* (Psal. xviii). A quibus, ne forte per incuriam deviant, audiant vocem Patris, per eundem Prophetam comminantis. Si in

judiciis, inquit, meis non ambulaverint, et mandata mea non custodierint, visitabo in virga iniquitates eorum, et in verberibus peccata eorum (Psal. LXXXVIII). Hæc mysteria divini judicii reserabat cœlestis regni clavicularius, cum diceret: *Tempus est ut judicium incipiat de domo Dei (I Petr. iv)*. Si autem primum a nobis quis finis illorum qui non credunt Dei Evangelio? et hoc de electis dictum est. Cæterum est aliud de reprobis judicium, quod nihilominus ab ipsa veritate procedit; unde et per Paulum dicitur: *Scimus enim quoniam judicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt (Rom. ii)*. Et utrumque quidem judicium complectitur ipsa Veritas, dicens: *In judicium ego veni in hunc mundum, ut qui non vident videant, et qui vident cæci fiant (Joan. ix)*. Utrumque autem discernit, cum item dicit: *Et ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam (Matth. xxv)*. Si vidimus quomodo de fonte veritatis hauriantur judicia, videamus quomodo de fonte sapientiæ propinentur consilia. Quis dubitet apostolum Paulum esse sapientem, cum et Petrus ejus coapostolus sapientiam ei datam astruat (*II Petr. iii*), et ejusdem apostoli tota verborum series nihil aliud quam sapientiam redolet? Proferat igitur consilia, et per ipsa nos doceat, quid peregrinantibus et ad cœlestem patriam festinantibus expediat. *De virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo: consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Deo, ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem; quoniam bonum est homini sic esse (I Cor. vii)*. Si de virginibus præceptum haberet, nihil aliud quam quod præciperetur iiceret. Nunc vero cum utramque liceat, vel nubere vel non nubere, quid compendiosius dici potuit, quam *bonum est homini sic esse*, hoc est in virginitate manere; præsertim cum et necessitatis instantia frequenter opprimere soleat; et cito mori ipsa temporis brevis urgeat, totiusque mundi figura prætereat? Item cum de vidua loqueretur: *Beatior, inquit, erit si sic*, id est, *innupta permanserit secundum meum consilium (I Cor. vii)*; ac ne de proprio corde, quin potius de fonte sapientiæ videretur hoc ipsum consilium deprompsisse, subjecit dicens: *Puto autem quod et ego spiritum Dei habeo (ibid.)*. Sed cur ego paucis immoror exemplis? cum in ejus verbis omnis sexus, omnis ætas, omnis conditio consilium inveniat, si diligenter quærat, salutis? Quod si quis curiosius velit prospicere utrum verum sit quod dictum est de sapientia consilia manare, legat libros qui inscribuntur *Sapientiæ*, ubi totus orationis contextus *consilia* videtur spirare. Si vero consultius et utilius studeat inde vitam elicere, audiat ipsam salubriter invitantem Sapientiam: *Si vis, inquit, ad vitam venire, serva mandata (Matth. xix)*. Quæris cujus? *Deum*, inquit, *time, et mandata ejus observa (Eccl. xii)*. Audiat, inquam, eandem ipsam materno affectu inclamantem: *Du mihi, fili, cor tuum (Prov. xxiii)*. O quantum vellem et ego cor meum in ejus verbum suspendere, de cujus ore mirifico tam dulcia vitæ consilia

A audio personare! O utinam et linguæ meæ calamum in ejus fonte possem intingere, quo idoneus essem ea quæ restant de duobus fontibus, id est *virtutis et charitatis*, utiliter exarare. Et quoniam quatuor isti fontes ita sibi invicem saporem suum transfundunt, ut qui de uno biberit, quadam ineffabili dilectionis dulcedine invitetur ad alium, libet jam de Sapientia ad virtutem transire, et qualiter illinc hauriantur aquæ præsidiorum, quantum ab ipsa virtute adjuvor, ostendere. Sicut autem, superius dixi, gemina esse veritatis judicia: quia scilicet decernunt quid liceat vel non liceat; itidemque sapientiæ consilia duo docere, hoc est quid expediat vel non expediat, ita et hic agnoscimus de fonte virtutis hauriendas duplices aquas præsidiorum, quæ vel abluant electos a culpis, vel refrigerent in tormentis. De utrisque sumamus exemplum. Refert Lucas evangelista quod quædam mulier quæ fluxum sanguinis patiebatur, erógata in medicis tota substantia sua, cum minime curari potuisset, accessit retro, et tetigit sinibrium vestimenti Domini, et confestim stetit fluxus sanguinis. Jesum vero dixisse: *Quis me tetigit?* cumque discipuli responderent: *Turbæ te comprimant et affligunt, et dicis: Quis me tetigit?* rursum respondisse: *Tetigit me aliquis; nam ego novi virtutem de me exisse (Luc. viii)*. Ecce quas aquas præsidii hauserit mulier illa de fonte virtutis Salvatoris; quibus abluta est a profluvio sanguinis, quæ nulla medicorum arte poterat sanari. Quod si quis objiciat prolatum testimonium nihil ad rem præsentis operis pertinere, eo quod illa mulier nequaquam abluta esse videatur a culpis, sed tantum ab ægritudine carnis; noverit moris esse Divinæ virtutis prius cordi mederi quam corpori. Unde et alibi cum quidam ei paralyticus offerretur curandus, tanquam bonus et pius medicus, volens sanare prius quod erat potius, id est *mentem quam carnem*, ait eidem paralytico: *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua (Matth. ix)*. Itaque sanata conscientia, consequenter etiam sanatur corpus, cum dicitur: *Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam (ibid.)*. Sic ergo et ejus cor mulieris prius abluit intus donum fidei, per quam meruit exterius impetrare salutem corporis. Hoc enim innuit ipse Dominus cum dicit: *Filia, fides tua te salvam fecit, vade in pace (Luc. viii)*. Quod autem de hoc ipso fonte virtutis hauriantur aquæ præsidii in tormentis, ostendunt et illi tres pueri in fornacis æstuantis incendio positi, quibus ipsa flamma frigit (*Dan. iii*): et præcipue ille inclytus martyr *Vincentius*, qui cum graviter torqueretur, non solum tolerasse, verum etiam tortorem suum constanter provocasse fertur his verbis: *Insurge, inquit, et toto malignitatis spiritu debacchare, videbis me Dei virtute plus posse dum torqueor, quam possis ipse qui torques*. Possent plura de hoc fonte virtutis copiosius dici, sed cum succincte prætereo: quia jam de fonte Charitatis bibere potius, quam scribere, inhianter desidero. Ad hunc enim fontem invitamur Redemptoris nostri voce dicentis: *Si quis sitit, veniat, et bibat,*

et de ventre ejus fluent aquæ vivæ (Joan. vii). Et A secutus evangelista exposuit, ad quem potum nos invitaret, dicens: *Hoc autem dixit de spiritu quem accipientes erant credentes in eum (ibid.)*. Quem, nisi spiritum charitatis, quem mundus non potest accipere, sed soli accipiunt qui vere credunt in eum? Ex hoc ergo fonte hauriamus nobis aquas desideriorum, ipsasque partiamur in geminos rivulos; ut, sicut unius ejusdemque charitatis sunt duo præcepta, ita sint et gemina desideria, quibus impleantur ipsa præcepta. Aliud est enim desiderium, quo Deus propter seipsum, aliud quo proximus diligitur in Deo, vel propter Deum. In illo nullus modus, sed ex toto corde, tota anima, tota virtute diligatur Deus: in hoc autem præscribitur modus quidam, cum dicitur: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum (Matth. xix)*. Illo flagrabat Propheta, cum diceret: *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus (Psal. xli)*; et item: *Concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini (Psal. lxxxiii)*. Hoc exhibebat Paulus Romanis, quibus scribebat: *Desidero enim videre vos, aliquid ut impertiar vobis gratiæ spiritualis (Rom. i)*. Et Dominus in Evangelio discipulis suis: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare*

et vobiscum, antequam patiar (Luc. xxii). Et notandum quod ad illud excitatur mens humana spiritualiter tribus affectionibus, ac provehitur. Unde etiam Deum diligere toto corde, tota anima, tota virtute jubetur, et quidem prima dulcis, secunda prudens, tertia est fortis. Primam habebat Petrus, cum Domino mori dissuaderet, ex corde enim dulciter diligebat, ejus passionem expavescerebat; sed cum audiret *Vade retro, Satana, non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hujus mundi (Marc. viii)*, his verbis correptus, et intelligens quid boni haberet mors Christi, cœpit tota anima prudenter diligere, quem prius tantum dulciter diligebat ex toto corde: necdum vero diligebat tota virtute, quod si faceret, nec propter mortis discrimen eum negaret. At vero post resurrectionem et ascensionem dato desuper Spiritu, tunc demum tota virtute dilexit; pro quo etiam horrendum crucis supplicium postmodum subire non expavit. Erga charitatem quoque proximi exercemur tripliciter, ut vel ædificetur ipsa charitas, ubi non est; vel augeatur ubi est; vel certe caveamus ne pereat, aut minuatur ubi est. Quisquis autem hanc puro affectu erga proximum operabitur, illam procul dubio, quæ Dei est uberius promerebitur.

DROGONIS CARDINALIS

OPUSCULUM

DE SEPTEM DONIS SANCTI SPIRITUS

SEU

De septiformi gratia Spiritus sancti, ac de beatitudinibus.

(Biblioth. Patr. itid., p. 544.)

Prima gratia est timor Domini; qui hanc habet, C omnem odit iniquitatem, juxta illud Psalmistæ: *Iniquitatem odio habui et abominatus sum, omnem viam iniquitatis odio habui (Psal. cxviii)*. Scriptum namque est: *Timor Domini odit malum (Prov. vii)*; et item: *Time Deum, et recede a malo (Prov. iii)*. Et de Job dicitur: *Vir timens Deum, et recedens a malo (Job i)*. Sine hac gratia, gratiarum prima, quæ totius religionis exordium est, nullum bonum pullulare vel manere potest. Sicut enim securitas, vel desidia, causa et mater est omnium delictorum; sic timor Domini radix et custos est omnium bonorum: unde scriptum est: *Si non in timore Domini tenueris te instanter, cito subvertetur domus tua (Eccli. xxvii)*. Omnium namque virtutum ædificium illico vergit in præcipitium, si hujus gratiæ amiserit præsidium: unde Salomon ait: *In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in novissimo, et præ-*

stolatio tua non auferetur (Prov. xiii.) Hinc et Apostolus dicit: *Cum metu et timore vestram salutem operamini (Philipp. ii)*. Et quid plura? Connexa sunt simul timor et religio; non manere potest alterum sine altero. Unde Simeon est dictus *vir justus, et timoratus (Luc. ii)*. Hinc etiam in lege scriptum est: *Dominum Deum tuum timebis, et illi soli servies; ipsi adhærebis (Deut. vi)*. Unde Salomon ait: *Deum time, et mandata ejus observa (Eccl. xii)*. Hæc autem taliter habere debemus; qualiter se asserit habuisse Job beatissimus: *Semper quasi tumentes fluctus super me Dominum timui (Job xxxi)*. Per hunc Dei timorem universa deserimus, mundo abrenuntiamus, nosque ipsos, sicut Dominus ait, abnegamus: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum (Matth. iv)*. Iste ergo divinus timor, qui cum quem perfecte imbuat, paupertati subjicit, et a malo dividit, ita est primus in ordine gratiarum, sicut paupertas in serie beati-